

คู่มือแนะนำ การปฏิบัติ ตามจริยธรรม และสิทธิมนุษยชน ในการต่อต้าน การค้ามนุษย์

มาตรฐานจริยธรรม
สำหรับการวิจัย
และการดำเนินงาน
โครงการต่อต้าน
การค้ามนุษย์

UNIAP

UNITED NATIONS INTER-AGENCY
PROJECT ON HUMAN TRAFFICKING

เอกสารฉบับแปลเป็นภาษาไทยเป็นความร่วมมือระหว่าง
โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์
กับ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

**คู่มือแนะนำการปฏิบัติ
ด้านจริยธรรมและสิทธิมนุษยชน
ในการต่อต้านการค้ามนุษย์
(Guide To Ethics And Human Rights
In Counter-Trafficking)**

**มาตรฐานจริยธรรมสำหรับการวิจัย
และการดำเนินงานโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์
(Ethical Standards For
Counter-Trafficking Research And Programming)**

**โครงการความร่วมมือ
สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์
(United Nations Inter-Agency Project on Human Trafficking – UNIAP)**

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

กันยายน 2551

**ลิขสิทธิ์ของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์
2551**

ตีพิมพ์ครั้งแรก 2551 (ฉบับภาษาอังกฤษ)

ISBN: 978-974-257-233-4

ตีพิมพ์ครั้งแรก 2552 (ฉบับภาษาไทย)

ISBN: 978-974-680-253-6

ผู้แปล: ก่องเพชร กุลสุจริต กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

ผู้แปลร่วม: โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์
ประจำประเทศไทย

ภาพปกหน้า (ด้านบน) — ทีมร่วมภาคสนามซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างทีมของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAF) กับ ทีมของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในการประเมินความเสี่ยงเรื่อง การค้ามนุษย์ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่แห่งแล้งของประเทศพม่า (มิถุนายน 2550)

ภาพปกหน้า (ด้านล่าง) — ทีมภาคสนามของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAF) ทำการประเมินความเสี่ยงเรื่องการค้ามนุษย์ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ชายแดนประเทศลาวและประเทศจีน (มกราคม 2551)

ภาพปกหลัง — การรวมตัวกันของชาวบ้านในประเทศกัมพูชา (มีนาคม 2550)

ภาพปกและภาพอื่น ๆ ทั้งหมดในคู่มือฉบับนี้เป็นผลงานของ Lisa Rende Taylor เว้นแต่จะได้ระบุชื่อเจ้าของไว้ที่ภาพนั้น

การได้มาซึ่งภาพทั้งหมดในคู่มือฉบับนี้เป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมดังที่ได้กล่าวโดยละเอียดไว้ในเอกสารนี้ การบันทึกภาพทั้งหมดนี้เป็นการดำเนินการหลังจากที่ได้รับขออนุญาตจากบุคคลนั้น ทั้งนี้มีการปกป้องบุคคลลักษณะทั้งหมดที่แสดงถึงตัวตนของผู้ถูกค้าหรือผู้ที่อาจจะเป็นนักค้ามนุษย์

สารบัญ

ความนำ: ความจำเป็นในการคำนึงถึงจริยธรรม และสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์	7
หลักปฏิบัติของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP) ด้านจริยธรรม และสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์	12
1. ไม่ทำให้เสียหาย: มีความเห็นอกเห็นใจ แต่วางตัวเป็นกลาง	14
2. ให้ความสำคัญเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยของบุคคล: จำแนกและลดความเสี่ยง	19
3. ดำเนินการให้ได้รับความยินยอมในลักษณะที่เป็นความยินยอม หลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด โดยไม่มีการบีบบังคับ	23
4. ให้แน่ใจว่ามีการปกปิดชื่อ (เป็นนิรนาม) และเป็นความลับมากที่สุด เท่าที่จะเป็นไปได้	30
5. คัดเลือกและจัดเตรียมล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามให้เพียงพอ	36
6. จัดเตรียมข้อมูลในการปฏิบัติงานและเตรียมพร้อม ในการแก้ไขเหตุฉุกเฉิน	42
7. จงอย่าลังเลใจที่จะช่วยผู้อื่น: ใช้ข้อมูลที่ท่านมีให้เป็นประโยชน์	48

ภาคผนวก: เครื่องมือต่างๆ ในการผนวกมาตรฐานทางจริยธรรมเข้าไว้ ในการวิจัยและการดำเนินงานโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์	51
เอ 1 แบบทบทวนจรรยาบรรณสำหรับการวิจัยต่อต้าน การค้ามนุษย์ของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP)	52
เอ 2 ใบสำคัญรับเงินพร้อมกับถ้อยแถลงแสดงความยินยอม ภายหลังจากรับการบำบัดค่าเสียหายโดยตลอด	56
เอ 3 แนวปฏิบัติในการให้ได้รับความยินยอมด้วยวาจา โดยมีพยานรับรู้ ในลักษณะที่เป็นความยินยอม หลังจากรับการบำบัดค่าเสียหายโดยตลอด	58
เอ 4 สิ่งที่ควรปฏิบัติและสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติในการทำงาน ภาคสนามของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP)	62

คำนำ

กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2545 มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา บางประเภทที่เป็น “คดีพิเศษ” ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสอบสวน พิเศษ พ.ศ. 2547 โดยการดำเนินงานสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน คดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษเป็นไปตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้กำหนดขึ้น ทั้งด้านอุดมการณ์ คุณธรรม จริยธรรม ใน การสืบสวนสอบสวนและในการปฏิบัติต่อผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา และบุคคล อื่น ๆ ดังที่ ปรากฏใน “คู่มือมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของพนักงาน สืบสวนคดีพิเศษและเจ้าหน้าที่คดีพิเศษ” ที่ถือปฏิบัติกันตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม พ.ศ.2548 เป็นต้นมา

กรมสอบสวนคดีพิเศษซึ่งรับผิดชอบการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงคดีค้ามนุษย์ ได้จัดตั้ง “ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์” ขึ้นในสังกัดสำนักกิจการ ต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ เพื่อสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ โดยประสานความร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเป็นศูนย์วิชาการ ด้านการค้ามนุษย์ โดยที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนข้อมูลวิชาการ และงบประมาณ จากโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIP) ซึ่งข้อมูลและความร่วมมือดังกล่าวล้วนเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ

กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาเห็นว่าเอกสารฉบับนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการซักถามเหยื่อที่นำแนวทางตามหลักสิทธิมนุษยชนมาใช้ ดังนั้น จึงได้ทำการแปลเป็นภาษาไทยเพื่อเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดพิมพ์จาก UNIAIP ประจำประเทศไทย

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง
อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักงานประจำประเทศไทย ขอกราบขอบพระคุณ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ที่ให้ความอนุเคราะห์ร่วมแปลคู่มือแนะนำการปฏิบัติด้านจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์เล่มนี้ ตลอดจนเล็งเห็นถึงความสำคัญของคู่มือฯนี้ และให้ความอนุเคราะห์ในการเผยแพร่คู่มือฯ ไปยังองค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย และ ดำเนินงานกิจกรรม/โครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ต่อไป

โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์
สำนักงานประจำประเทศไทย

ความนำ

ความจำเป็นในการคำนึงถึงจริยธรรม และสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์

ปี 2546 องค์การอนามัยโลก ได้ตีพิมพ์เอกสารว่าด้วยแนวปฏิบัติ 10 ประการในการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ถูกค้า¹ แนวปฏิบัติดังกล่าวถือเป็นการดำเนินงานเชิงบวกที่ทำให้เห็นใจว่าในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ถูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์เพื่อทำการวิจัย เพื่อรับเข้าบ้านพัก หรือ เพื่อช่วยเหลือเหยื่อนั้น เป็นไปโดยคำนึงถึงและเคารพต่อสิทธิของผู้หญิงที่ถูกค้า ควบคู่ไปกับแนวปฏิบัติจันทมิตรกับเด็กขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ - UNICEF)² โดยเอกสารทั้งสองฉบับนี้ยังคงเป็นแนวปฏิบัติหลักที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์สามารถอ้างถึงได้ในการทำงานกับผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์³ อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ได้มีการเผยแพร่เอกสารที่มีคุณค่าทั้งสองฉบับนี้มาเป็นเวลาหลายปี เราได้เรียนรู้ว่ามีหลายประสบการณ์ในการวิจัยและการดำเนินโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยแนวปฏิบัติทั้งสอง อาทิเช่น

¹ องค์การอนามัยโลก (2546) ข้อแนะนำว่าด้วยจริยธรรมและความปลอดภัยในการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (WHO Ethical and Safety Recommendations for Interviewing Trafficked Women)

² องค์การยูนิเซฟ (2549) แนวทางว่าด้วยการคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (Guidelines on the Protection of Child Victims of Trafficking)

³ องค์การสหประชาชาติยังไม่มีกลไกที่เทียบเท่ากับคณะกรรมการหรือแนวทางในการปฏิบัติ จริยธรรม ในการวิจัย ดังที่พบในวงการศึกษาและสภาวิจัยแห่งชาติ ตัวอย่างของสภาวิจัยแห่งชาติปรากฏในคู่มือฉบับนี้ ในส่วนของหลักปฏิบัติข้อที่ 4 ว่าด้วยการทำให้แน่ใจว่ามีการปกปิดชื่อและเป็นความลับให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

- จริยธรรมที่ควรคำนึงถึงในการสัมภาษณ์ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพศชายที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มีอะไรบ้าง
- ในการสัมภาษณ์หรือดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านของผู้ที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็เหยื่อการค้ามนุษย์ หรือ มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็อาชญากร โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงประเด็นที่ทำให้เกิดความอับยศอดสู (stigma) และข้อเท็จจริงที่ว่าญาติหรือเพื่อนบ้านอาจเคยเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วยนั้น จริยธรรมที่ควรคำนึงถึงมีอะไรบ้าง
- ในการสัมภาษณ์หรือดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับผู้คนที่ยังคงทำงานในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายนั้น จริยธรรมที่ควรคำนึงถึงมีอะไรบ้าง

เพื่อเป็นการอุดช่องโหว่ที่สำคัญเหล่านี้ โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP) จึงได้ริเริ่มโครงการจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ปี 2551 ขึ้น (2008 Ethics and Human Rights in Counter-Trafficking Initiative) เพื่อเป็นประโยชน์แก่กลุ่มคนที่ทำงานด้านต่อต้านการค้ามนุษย์และให้สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจของ UNIAP ซึ่งเป็นหน่วยประสานงาน (coordinating body) เป็นผู้เสนอนวัตกรรม (innovator) และเป็นผู้ให้บริการด้านวิชาการ โดยเฉพาะใน 6 ประเทศ⁴ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงที่ซึ่ง UNIAP มีสำนักงานประจำอยู่ คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ตอบสนองความจำเป็นที่จะต้องมีหลักปฏิบัติที่กว้างและทันสมัย สำหรับการดำเนินการวิจัยและโครงการเกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ ที่ใช้ได้กับทุกกลุ่มและทุกบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ขาย ชุมชน และบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ซึ่งยังคงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย

⁴ สำนักงานของ UNIAP ใน 6 ประเทศตั้งอยู่ในประเทศกัมพูชา จีน ลาว พม่า ไทย และ เวียดนาม โดยมีสำนักงานระดับภูมิภาคตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

- นำชุดแนวปฏิบัติ 7 ข้อ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาปฏิบัติได้จริง เกี่ยวกับจริยธรรม และ สิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์มาปฏิบัติ โดยถือเป็นข้อบังคับให้ปฏิบัติใช้โดยนักวิจัยและผู้ดำเนินโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก UNIAF ที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการค้ามนุษย์
- พัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ที่ปฏิบัติได้จริงสำหรับนักวิจัยและผู้ดำเนินโครงการ เพื่อเอื้อให้เกิดการบูรณาการแนวทางในการปฏิบัติทางจริยธรรมที่ใช้ได้ทุกวัน ในการทำวิจัย และ การดำเนินโครงการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และเพื่อเพิ่มความเข้าใจ การซึมซับ และการปรับใช้หลักด้านสิทธิมนุษยชน เช่น ความยินยอมที่ให้ภายหลังจากรับทราบค่าชี้แจงโดยตลอด (informed consent) ความลับ/การเก็บรักษาเป็นความลับ (confidentiality) และการไม่บีบบังคับ (non-coercion) และ
- เผยแพร่แนวทางในการปฏิบัติและเครื่องมือต่าง ๆ ไปยังองค์กรภาคีที่ปฏิบัติงาน และผู้ให้เงินสนับสนุนทั่วโลก เพื่อเป็นการทดลองใช้ (test) ขอรับข้อคิดเห็น (feedback) จากหน่วยงานต่าง ๆ และเพื่อนำไปปฏิบัติใช้ (implement) โดยมีเป้าหมายในการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงจริยธรรม และ ยึดหลักสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ทั่วโลก

ในฐานะที่ UNIAF เป็นโครงการประสานการทำงานระหว่างหลากหลายหน่วยงาน UNIAF ทำงานร่วมกับองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) องค์กรและโครงการต่าง ๆ ของสหประชาชาติ หน่วยงานพหุภาคี นักวิชาการ เจ้าหน้าที่การทูต และกลุ่มผู้สนับสนุน เช่นเดียวกับอีกหลายโครงการของ UNIAF โครงการจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ยังได้รับประโยชน์จากข้อมูลวิชาการจากองค์กรภาคีและผู้ร่วมทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์จากทั่วโลก

คู่มือฉบับนี้เขียนโดย Dr. Lisa Rende Taylor ประจำสำนักงาน UNIAP ภูมิภาคสำหรับข้อมูลวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งนี้ ได้มาจากทีมวิชาการของสำนักงานประจำภูมิภาคของ UNIAP อันประกอบด้วย Matthew Friedman, Paul Buckley, Oyvind Høyen และจากทีมนักศึกษากฎหมายซึ่งมาฝึกงานในช่วงฤดูร้อนของ UNIAP ปี 2551 อันประกอบด้วย Melissa Brennan (Brooklyn Law), Lisha Li (Harvard Law), Dr. Joy Wang (Harvard Law) รวมทั้งจากผู้ประสานงานโครงการของ UNIAP ประกอบด้วย Lim Tith (ประจำประเทศกัมพูชา), Ohnmar Ei Ei Chaw (ประจำประเทศพม่า), ดร.รัชดา ไชยคุปต์ (ประจำประเทศไทย) และเช่นเดียวกับการดำเนินโครงการอื่น ๆ ในสำนักงานภูมิภาคของ UNIAP โครงการนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ด้านการจัดการ และขวัญกำลังใจจาก คุณพรนิภา บัดดี และคุณอรอนงค์ อนุะมาน

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับความช่วยเหลือด้านวิชาการและกำลังใจมากมายที่ได้รับจากบุคคลต่อไปนี้ Dr. David Feingold จากองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ที่กรุงเทพมหานคร Allan Beesey ในเมืองดานัง/เวียงจันทน์/เมลเบิร์น และ John Frederick จากหน่วยงาน Ray of Hope ในกาบูลล์ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ที่ทำงานในช่วงการทดลองโครงการนี้ และผู้ที่ทำงานในโครงการของ UNIAP ว่าด้วยการแข่งขันประมาณการจำนวนผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้ที่ทำงานในช่วงที่มีการทดลองใช้คู่มือนี้และในช่วงที่มีการทบทวนจริยธรรมของ UNIAP โดยบุคคลดังกล่าวประกอบด้วย Dr. Thomas Steinfatt (University of Miami), Dr. Courtland Robinson และ Charlotte Dolenz (Johns Hopkins School of Public Health) และ เจ้าหน้าที่ของเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (Labor Rights Promotion Network; LPN) ในประเทศไทย และ Lily Phan พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ของ An Giang Dong Thap Alliance to Prevent Trafficking (ADAPT) ในเวียดนาม

ในท้ายสุด มีข้อควรคำนึงคือ การใช้คู่มือฉบับนี้เพื่ออ้างอิง ไม่ได้เป็นเครื่องรับรองว่า การทำวิจัยหรือการดำเนินโครงการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จะเป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรม ทั้งนี้ ในทุกโครงการและการวิจัยเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ จำเป็นต้องมีการวางแผน มีการเตรียมการ และมีการฝึกอบรมอย่างถูกต้องเหมาะสมซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก และแม้ว่าทุกคนจะมีคู่มือฉบับนี้ ก็เชื่อว่าทุกคนควรจะทำการศึกษาหรือดำเนินโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ที่ดำเนินการในเรื่องนี้ เราหวังว่าคู่มือฉบับนี้จะให้แนวทางเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติที่ควรดำรงไว้ในการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์

ทีมงาน UNIAP สำนักงานประจำภูมิภาค

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

กันยายน 2551

เด็กในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง
ที่จังหวัดคันทัล (Kandal)
ของประเทศกัมพูชา

หลักปฏิบัติของ โครงการความร่วมมือสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP)

จริยธรรมและสิทธิมนุษยชน
ในการต่อต้านการค้ามนุษย์

1. ไม่ทำให้เสียหาย - มีความเห็นอกเห็นใจ แต่วางตัวเป็นกลาง (Do no harm: be compassionate but neutral)
2. ให้ความสำคัญเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยของบุคคล - จำแนกและ ลดความเสี่ยง (Prioritize personal safety and security: identify and minimize risks)
3. ดำเนินการให้ได้รับความยินยอมในลักษณะที่เป็นความยินยอมหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด โดยไม่มีการบีบบังคับ (Get informed consent, with no coercion)
4. ให้แน่ใจว่ามีการปกปิดชื่อ (เป็นนิรนาม) และเป็นความลับมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (Ensure anonymity and confidentiality to the greatest extent possible)
5. คัดเลือกและจัดเตรียมล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามให้เพียงพอ (Adequately select and prepare interpreters and field teams)
6. จัดเตรียมข้อมูลในการปฏิบัติงานและเตรียมพร้อมในการแก้ไขเหตุฉุกเฉิน (Prepare referral information, and be prepared for emergency intervention)
7. จงอย่าลังเลใจที่จะช่วยผู้อื่น: ใช้ข้อมูลที่ท่านมีให้เป็นประโยชน์ (Do not hesitate to help others: put your information to good use)

1. ไม่ทำให้เสียหาย - มีความเห็นอกเห็นใจ แต่วางตัวเป็นกลาง

มีวิธีใดบ้างที่ผู้วิจัยหรือผู้ดำเนินงานโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์จะก่อให้เกิดความเสียหายได้

ขอให้คิดไว้ก่อนว่า งานที่ท่านทำอาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านความปลอดภัยด้านอารมณ์ หรือด้านสังคม ต่อผู้เข้าร่วมในการวิจัย หรือผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ และต้องดำเนินการป้องกันผลเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้

เมื่อทำการสัมภาษณ์..

ขอให้ถามตัวเองในเรื่องต่อไปนี้

- ถ้าฉันสัมภาษณ์ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ (หรือ ให้ผู้ตกเป็นเหยื่อมีส่วนร่วมในโครงการของฉัน) มีความเสี่ยงใด ๆ บ้างที่ควรคำนึงถึง ไม่ว่าจะ เป็นความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านอื่น ๆ ที่ฉันจะทำให้เกิดผลกระทบต่อ พวกเขาหรือไม่
- ถ้าฉันสัมภาษณ์ (หรือ ให้ผู้ตกเป็นเหยื่อมีส่วนร่วมในโครงการของฉัน) พ่อแม่ ญาติ หรือเพื่อนบ้านของผู้อพยพเข้าเมืองคนหนึ่ง ผู้ซึ่งอาจจะเป็นหรือไม่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ฉันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อพวกเขา ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือไม่

ขอให้พิจารณารายการที่ต้องทำ (checklist) ซึ่งเป็นรายการที่ระบุถึง การกระทำที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหาย

- **เคารพในสิทธิของผู้เข้าร่วมการดำเนินงาน** ท่านมีการตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับเขา/เธอไว้ก่อนแล้ว ซึ่งเป็นการด่วนตัดสินใช่หรือไม่ ท่านไม่พร้อมจะได้ยินเรื่องที่ดีไม่ถึง โดยไม่ลงความเห็น ใช่หรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้น ให้ปรับความคิดของท่าน

- **มองไปรอบๆ** ดูว่ามีกล้องวงจรปิดหรือไม่ มีคนกำลังฟังการสนทนาของท่านหรือไม่ ผู้ที่เข้าร่วมการดำเนินการวิจัยหรือผู้ที่ได้ประโยชน์จากโครงการ มีที่ท่าอึดอัดใจหรืออยู่ในสภาพเศร้าโศกหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนั้นให้หาสถานที่ที่เหมาะสมมากกว่านี้เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเป็นส่วนตัวและรู้สึกสบายใจ หรือไม่ทำการสัมภาษณ์ต่อหากว่าความรู้สึกที่ว่ายังไม่ลดน้อยลง
- **เข้าใจสภาพแวดล้อมด้านสังคมและด้านความปลอดภัย** มีสัญญาณหรือตัวบ่งชี้ว่างานของท่านจะไปเพิ่มความเสี่ยงในส่วนของ การแก้แค้น (reprisal) หรือความอับยศอดสู (stigma) ที่ได้รับจากนายจ้าง ผู้ควบคุมดูแล สมาชิกในครอบครัว สมาชิกในชุมชน เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลอื่นหรือไม่ หากว่าไม่แน่ใจ ให้พิจารณาเลื่อน หรือกำหนดการพูดคุยใหม่หรือเปลี่ยนสถานที่
- **รับรู้ถึงความคาดหวังของผู้ได้รับประโยชน์/ผู้เข้าร่วมการดำเนินการวิจัย** ท่านทำให้เขาเกิดความเชื่อว่าคุณจะให้เขาในบางสิ่งที่คุณไม่คิดจะให้ใช่หรือไม่ ขอให้ระวังในเรื่องนี้ ต้องแน่ใจว่า ผู้ที่ท่านจะสัมภาษณ์มีความเข้าใจดี ถึงวัตถุประสงค์ของการพูดคุยกัน
- **ระวังท่าทีและการโต้ตอบของท่าน** ท่านถามคำถามในลักษณะที่เป็นกลางหรือไม่ สีหน้าและอวัจนภาษาของท่านบอกรู้ว่าท่านสนใจ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นกลางและไม่มีความเห็นใช่หรือไม่ ทั้งนี้ ถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องฝึกการสัมภาษณ์ และถามความเห็นจากเพื่อนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับท่าทางของท่านขณะทำการสัมภาษณ์ เพื่อให้แน่ใจว่าท่าทีและการโต้ตอบของท่านจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาเมื่อทำการสัมภาษณ์จริง

เมื่อวางแผนจะจัดงานหรือจัดตั้งโครงการแล้ว ต้องแน่ใจว่า.....

- ☑ **ได้รับข้อมูลจากผู้ได้รับประโยชน์และผู้เข้าร่วมโครงการและการดำเนินการวิจัย** เพื่อให้แน่ใจว่างาน/โครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคลและไม่ก่อให้เกิดความกังวล
- ☑ **ไม่มีสิ่งใดที่ทำลายการรักษาความลับ**ของผู้ที่ถูกค้าหรือครอบครัวของเขา/เธอ
- ☑ **สื่อ** หากว่ามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยไม่ว่าจะทางใดก็ตาม ควรเข้าใจเป็นอย่างดีถึงข้อคำนึงเกี่ยวกับสิทธิและจริยธรรม ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติกับผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์
- ☑ งาน/โครงการนั้นจะต้อง**ไม่สร้างความอับอาย**ต่อผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะทางใดก็ตาม โดยรวมถึงการร้องขอให้ผู้ถูกค้าเล่าเรื่องของเขา/เธอโดยไม่ได้หารือกับเขาก่อน ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าได้รับความยินยอมแล้ว
- ☑ **มีการประเมินผลกระทบ**เพื่อให้เกิดความกระจ่างว่า กิจกรรม/การกระทำนั้นไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อบุคคลที่เราสัมภาษณ์ หรือไม่เป็นการทำให้สถานการณ์ในปัจจุบันของพวกเขาเลวร้ายลงไปอีก

การละเมิดข้อปฏิบัติ ‘ไม่ทำให้เสียหาย’ :

การรายงานข่าวหลังเหตุการณ์สึนามิในประเทศอินโดนีเซีย

เหตุการณ์สึนามิในอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ตามมาด้วยความท้าทายด้านมนุษยธรรมและการพัฒนา สาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่หน่วยงานระหว่างประเทศซึ่งดำเนินงานด้านการคุ้มครองเด็กรวมทั้งการป้องกันการค้าเด็ก ได้ให้ข้อมูลกับนักหนังสือพิมพ์อย่างขาดความรับผิดชอบ

ก่อนที่จะมีหลักฐานมายืนยันว่ามีคดีค้ามนุษย์เกิดขึ้นจริง หน่วยงานดังกล่าวได้รายงานว่ามีการค้าเด็กในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิ ผลที่เกิดขึ้นคือมีการควบคุมอย่างเข้มงวดในทันทีเกี่ยวกับผู้ใหญ่ซึ่งดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการพยายามที่จะเข้าถึงและให้การช่วยเหลือแก่เด็กซึ่งเป็นบุตรของญาติและพี่น้องร่วมบิดามารดาของผู้เสียชีวิต - ได้แก่หลานชาย หลานสาว และลูกพี่ลูกน้องของพวกเขา นอกจากนี้ การสร้างความสนใจในประเด็นการค้าเด็ก ยังเป็นการหันเหความสนใจไปจากประเด็นเร่งด่วนต่าง ๆ ที่สำคัญและต้องดำเนินการโดยเร็ว ซึ่งหมายรวมถึง ความอดอยากและหิวโหย ปัญหาด้านการลำเลียงเพื่อส่งมอบอาหาร โรคร้าย และความจำเป็นต้องใช้ยารักษาโรค

ในเรื่องนี้ ปฏิบัติการโต้ตอบอย่างรุนแรงของหน่วยงานการพัฒนาอื่น ๆ ทำให้เกิดผลกระทบด้านลบของรายงานที่ให้กับทางสื่อซึ่งมีความสำคัญมากกว่าความตั้งใจดีที่จะแก้ไขปัญหา

การละเมิดข้อปฏิบัติ ‘ไม่ทำให้เสียหาย’ :

โครงการทางเลือกในการสร้างรายได้ในประเทศกัมพูชา

การแก้ไขปัญหาในพื้นที่เขตเมืองแห่งหนึ่งของประเทศกัมพูชา เป็นการพยายามที่จะฝึกทักษะให้แก่ผู้หญิงที่ทำงานในธุรกิจทางเพศเพื่อให้พวกเธอหลุดพ้นจากการค้าบริการทางเพศ และมีความเป็นอยู่อื่นทดแทน โครงการที่ว่าประกอบด้วย

การเข้าไปหาและคัดเลือกผู้หญิงที่ทำงานในธุรกิจบริการทางเพศ จากนั้นจึงจัดฝึกอบรมทักษะด้านการเสริมสวยให้กับพวกเธอ และให้มีการฝึกทำงานที่ร้านเสริมสวย ผู้หญิงเหล่านั้นได้หยุดการทำงานในธุรกิจบริการทางเพศเพื่อที่จะได้เข้ารับการฝึกอบรมเต็มเวลา และไปฝึกปฏิบัติจริงที่ร้านเสริมสวยแห่งหนึ่งซึ่งเจ้าของร้านตกลงที่จะรับผู้หญิงกลุ่มนี้ พร้อมกับฝึกอบรมให้พวกเธอ และให้ฝึกงานในร้านเสริมสวย

จากการประเมินผลโครงการนี้พบว่า ผู้หญิงเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมและฝึกงานจริงเป็นเวลา 16 เดือนแต่ไม่เคยได้รับค่าจ้าง ผู้หญิงกลุ่มนี้เล่าว่าพวกเธอทำงานเต็มเวลาที่ร้านนั้นภายใต้โครงการฝึกทักษะด้านอาชีพโดยที่เจ้าของร้านไม่ให้ค่าจ้างพวกเธอ เนื่องจากพวกเธอไม่มีรายได้จากการทำงานที่ร้านเสริมสวยทำให้พวกเธอบางคนต้องหวนกลับไปขายบริการทางเพศอีก ในการหวนกลับเข้าไปในธุรกิจทางเพศครั้งนี้ปรากฏว่าสถานภาพของพวกเธอในธุรกิจทางเพศตกต่ำกว่าเมื่อครั้งที่พวกเธอออกมาซึ่งทำให้ได้ค่าตอบแทนและมีสภาพการทำงานที่ย่ำแย่กว่า พวกเธอรู้สึกผิดหวังเนื่องจากพวกเธอเกิดความเชื่อว่าทักษะใหม่ที่พวกเธอได้รับจะทำให้พวกเธอสามารถจะหางานใหม่ทำได้หลากหลายกว่า แต่เนื่องจากพวกเธอไม่มีเงินที่จะซื้ออุปกรณ์ในการตัดผม และไม่มีเวลาที่จะไปประกอบอาชีพใหม่หรือไปทำงานในสถานประกอบการหลังจากเลิกงานจากร้านเสริมสวย ยกเว้นจะไปทำงานที่สถานค้าประเวณีในยามค่ำคืน

เจ้าของร้านเสริมสวยและผู้ประสานงานโครงการ (เจ้าหน้าที่ท่านหนึ่งในหน่วยงานสหประชาชาติหน่วยงานหนึ่ง) ทั้งสองคนต่างพูดเป็นนัยว่า ถือเป็นโชคดีของผู้หญิงเหล่านี้ซึ่งเป็นผู้หญิง 'เช่นว่า' หรือผู้ที่ทำงานในธุรกิจทางเพศที่มีโอกาสได้ทำงานในร้านเสริมสวย

ในท้ายสุดจะเห็นว่า บรรดาผู้หญิงที่ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ ได้รับผลกระทบทางลบทั้งด้านสุขภาพ อารมณ์ เศรษฐกิจ และสังคม

2. ให้ความสำคัญเรื่องความมั่นคง และความปลอดภัยของบุคคล: จำแนกและลดความเสี่ยง

โครงการและการวิจัยภาคสนามเกี่ยวกับอาชญากรรม เช่น การค้ามนุษย์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่แล้ว

การดำเนินงานด้านการแก้ไขและการสืบสวนปัญหาการค้ามนุษย์นั้น ถูกมองว่าเป็นการกระทำที่ถือเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการค้ามนุษย์ จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ตกอยู่ในความเสี่ยง ในขณะที่การกำจัดความเสี่ยงทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นนั้น ไม่อาจเป็นไปได้ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และจำเป็นต้องมีการจำแนกความเสี่ยงและหาทางลดความเสี่ยงนั้น

ประเมินความเสี่ยง ให้มีการวางแผนการวิจัยและการแก้ไขปัญหาด้วยความรอบคอบ รวมทั้งต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

- พิจารณาสถานที่ที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน และบุคคลที่ท่านอาจจะพบงานของท่านทำให้ท่านต้องเดินทางในยามค่ำคืนใช่หรือไม่ ท่านมีคนคอยดูแลความปลอดภัยให้หรือไม่ (เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)) ท่านต้องปฏิสัมพันธ์กับใครบ้าง

- ปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น ทั้งเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น และ/หรือบุคคลที่ปลอดภัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้รู้ถึงสถานการณ์ด้านความปลอดภัยในพื้นที่ที่ท่านทำวิจัยหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อจะได้รู้ว่าคนในพื้นที่นั้นคิดอย่างไรกับการปรากฏตัวของท่าน
- ไม่ทำการวิจัยหรือดำเนินโครงการแก้ไขปัญหา ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของตัวท่านหรือบุคคลอื่น

ลดความเสี่ยง

- ทำความรู้จักกับสภาพแวดล้อมโดยรอบของท่าน ดูแผนที่ และ/หรือ สอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน หรือ เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น เพื่อให้ท่านเกิดความคุ้นเคยกับพื้นที่ท้องถิ่นนั้น
- ตื่นตัวอยู่เสมอ และพิจารณาว่าตัวท่านกำลังถูกจับตามองหรือถูกติดตามหรือไม่
- ควรมีคู่หู/คู่คิดในการทำงานทุกครั้ง ทั้งนี้หากจำเป็นต้องทำงานภาคสนามตามลำพัง ต้องแน่ใจว่ามีผู้อื่นรู้ว่าท่านอยู่ที่ใดและมีแผนการเดินทางอย่างไร
- พกพามีมือถือหรือวิทยุติดตัวเพื่อใช้ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

เตรียมพร้อมรับมือกับเหตุฉุกเฉินด้านความปลอดภัย และแสวงหาความปลอดภัยเมื่อจำเป็น

- ให้มีสติ
- พกพาข้อมูลติดต่อของเพื่อนร่วมงาน หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่น รวมถึงบุคคลต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น

วิธีปฏิบัติที่ดีและบทเรียนที่ได้รับในเรื่อง ความปลอดภัยของบุคคล

วิธีปฏิบัติที่ดีในจังหวัดสมุทรสาคร ประเทศไทย - มีเจ้าหน้าที่
อยู่เตรียมพร้อม เมื่อคณะวิจัยเข้าไปในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง/
ซึ่งเป็นอันตรายมาก

องค์กรพัฒนาเอกชนของไทยที่ชื่อ เครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน
(Labor Rights Promotion Network; LPN) และบรรดานักวิจัยของ
Johns Hopkins School of Public Health ได้ร่วมกันทำวิจัยเพื่อ
ประมาณการจำนวนคนจากประเทศพม่าที่ถูกค้าเพื่อแสวงหาประโยชน์
ทางแรงงานในจังหวัดสมุทรสาครของประเทศไทย หลังจากที่ได้ทำการ
ประเมินความเสี่ยงด้วยความรอบคอบแล้ว คณะวิจัยได้วางแผนรับมือ
กรณีที่เกิดเหตุการณ์ไม่ดีขึ้น แผนดังกล่าวประกอบด้วย การให้เจ้าหน้าที่
ของ LPN จำนวน 1 คนอยู่ที่สำนักงานเพื่อคอยรับโทรศัพท์เมื่อมีเหตุเกิด
ขึ้นในระหว่างที่คณะวิจัยเข้าไปในพื้นที่ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่คนดังกล่าวมี
บทบาทสำคัญ คือจะต้องให้ความช่วยเหลือในทันทีหากว่าจำเป็น หรือ
โทรศัพท์แจ้งไปที่ตำรวจ คลินิก หรือที่อื่น ๆ โดยจับปล้น

นอกจากนั้น คณะนักวิจัยยังได้หาทางลดความเสี่ยง/อันตราย โดยการ
ไปสำรวจพื้นที่ทำวิจัยล่วงหน้าเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยง และใช้สถานที่
ในการสัมภาษณ์ เฉพาะสถานที่ที่ปลอดภัยและมีความเป็นส่วนตัว
เท่านั้น รวมทั้งมีการพกพาโทรศัพท์มือถือติดตัวไปตลอดเวลา

วิธีปฏิบัติที่ดีและบทเรียนที่ได้รับในเรื่อง ความปลอดภัยของบุคคล

**บทเรียนจากกัลกัตตา ประเทศอินเดีย - เมื่อเข้าไปในพื้นที่ที่มีความ
เสี่ยงสูง/ที่ซึ่งเป็นอันตรายมาก ต้องอยู่กับคู่หู/เพื่อนคู่คิดเสมอ!**

คณะวิจัยที่ทำการวิจัย เรื่อง ผู้ขายบริการทางเพศชาวเนปาลในสถานค้าประเวณี
ที่ไกลกาตาของอินเดีย ได้ปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด (แผนรับมือกรณีเกิด
เหตุร้าย) แผนดังกล่าวประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การพกพาโทรศัพท์มือถือ
ติดตัว การใช้ทีมวิจัยมืออาชีพที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นอย่างดี และการให้เจ้าหน้าที่
องค์กรพัฒนาเอกชน เป็นผู้สนับสนุน/เป็นทีม back-up เมื่อเกิดเหตุจำเป็น

เหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นคือ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องกำลังคนไม่เพียงพอ เป็นเหตุ
ให้ ทีมวิจัยซึ่งประกอบด้วยนักวิจัยหญิงที่มีประสบการณ์จำนวน 2 คน จำเป็น
ต้องแยกกันทำงานเป็นเวลาประมาณ 30 นาที นักวิจัยหญิงคนหนึ่งได้เข้าไปใน
สถานค้าประเวณีตามลำพังเพื่อทำการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่าเธอถูกล่อลวงไป
ข้างล่างนี้เป็นถ้อยคำจากปากของนาย John Frederick หัวหน้าทีมวิจัยจาก
หน่วยงาน Ray of Hope (แสงแห่งความหวัง)

*“เราพาตัวเธอกลับมาด้วยความยากลำบาก (ด้วยความช่วยเหลือจาก
มาเพียงท้องถิ่น) นี่เป็นข้อผิดพลาดเล็ก ๆ ข้อหนึ่งในแผนคุ้มครองที่วางไว้
แน่นอน เราเกือบจะทำให้คนของเราถูกค้า ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้อง
มีการวิเคราะห์สถานการณ์ล่วงหน้า ทั้งนี้การทำงานโดยมีเพื่อน/คู่หู
อยู่ด้วยเป็นสิ่งจำเป็น และจากประสบการณ์ที่เราได้รับนี้ แสดงให้เห็น
ว่า การมีเพื่อน/คู่หู ก็ไม่รับประกันความเสี่ยงเสมอไปเช่นกัน ผลลัพธ์
ที่ได้อาจจะตรงข้ามกับที่เราคาดหวังไว้”*

3. ดำเนินการให้ได้รับความยินยอมในลักษณะที่เป็นความยินยอมหลังจากรับทราบคำชี้แจง โดยตลอด โดยไม่มีการบีบบังคับ

การทำวิจัยและการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จะต้องเป็นการดำเนินการกับบุคคลซึ่งยินยอมที่จะเข้าร่วมโครงการโดยอิสระ หลังจากที่เขาเหล่านั้นได้รับทราบอย่างครบถ้วนถึงอันตราย/ความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการที่พวกเขาเข้าร่วมการวิจัยหรือโครงการต่างๆ

สำหรับการดำเนินโครงการ เรื่องนี้อาจจะซับซ้อน เนื่องจากว่าโครงการด้านการแก้ไขปัญหาคือโครงการระยะยาว เพราะฉะนั้น สิ่งที่เป็นอันตราย/ความเสี่ยง และสิ่งที่ต้องคำนึงถึง/ต้องระมัดระวังนั้น อาจจะไปเปลี่ยนไป หรือเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลา ดังนั้น ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยและดำเนินโครงการต่างๆ ความรับผิดชอบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณของพวกเรา จึงมีดังนี้คือ

แจ้งให้ผู้เข้าร่วม และผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการวิจัยและโครงการต่างๆ ได้รับทราบในเรื่องต่อไปนี้ ด้วยภาษาที่พวกเขาเข้าใจเป็นอย่างดี

- วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ หรือการแก้ไขปัญหา
- ใครคือผู้ที่ทำการสัมภาษณ์ หรือ ผู้ที่จะดำเนินโครงการแก้ไขปัญหา และผู้ที่สังเกตการณ์
- ประเด็นที่จะหารือ และประเด็น/หัวข้อในโครงการ
- ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและประโยชน์ต่างๆ ที่อาจได้รับการมีส่วนร่วม

- วิธีการรักษาความลับ หากไม่ใช่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ฉันจะทำให้เกิดความเสียหายด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือไม่
  - สิทธิของพวกเขาในการถามคำถามเมื่อใดก็ได้
  - สิทธิของพวกเขาในการข้ามคำถาม/ไม่ตอบคำถาม ยุติการสัมภาษณ์ หรือ ออกจากโครงการเมื่อใดก็ได้ ด้วยเหตุผลใดก็ได้
  - สิทธิของพวกเขาในการปฏิเสธไม่ให้ถ่ายภาพ หรือให้สัมภาษณ์
- พิจารณาว่าทำอะไรจึงจะทำให้กระบวนการไปได้มาซึ่งความยินยอม ภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด (informed consent) เป็นไปในลักษณะของการมีส่วนร่วมเท่าที่จะเป็นไปได้**
- ไม่ใช่แค่แจ้งผู้เข้าร่วม แต่จะต้องรับฟังผู้เข้าร่วมด้วย! และซักถามเฉพาะคำถามที่จำเป็น เพื่อให้เข้าใจถึงความคิด/การรับรู้ของผู้เข้าร่วมในประเด็นเรื่อง ความเสี่ยง อีกทั้งซักถามเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมในประเด็นเรื่องการเก็บรักษาความลับและการยินยอม ตลอดจนเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้เข้าร่วมเข้าใจทั้งกระบวนการ
- ต้องแน่ใจว่าในการสรรหาผู้เข้าร่วมนั้นไม่มีองค์ประกอบใดที่เป็น การบีบบังคับ**
- มีสติและคำนึงด้วยว่าสถานการณ์ของท่านอาจจะก่อให้เกิดความรู้สึกว่าจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำสั่งโดยเฉพาะในบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ประชาชนอาจไม่ได้ตระหนักถึงสิทธิของพวกเขาหรือไม่คุ้นเคยกับการปฏิเสธ
  - หากมีการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับการให้สัมภาษณ์หรือการมีส่วนร่วมในโครงการ ค่าตอบแทนที่จะจ่ายให้ต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล/มีหลักในการคิดและแจกแจงให้ชัดเจนว่า ค่าชดเชยนี้จ่ายให้เป็นการเสียเวลา ค่าเดินทาง และรายได้ที่ขาดหายไปเนื่องจากต้องมาให้สัมภาษณ์หรือเข้าร่วมโครงการ

- การให้เงินสามารถตีความว่าเป็นการบีบบังคับได้! การจ่ายเงินจำนวนมากเกินไปให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ/การสัมภาษณ์ สามารถก่อให้เกิดความเสียหายหลายด้าน เช่น
  - 1) อาจจะทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกว่าติดหนี้ท่านโดยไม่สมควร
  - 2) อาจจะทำให้ผู้เข้าร่วม รู้สึกว่าเขาจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการ หรือแต่งเติมเรื่องราวให้เกินจริง เพื่อที่จะได้เข้าร่วมโครงการ หรือ เพื่อที่จะได้ให้ข้อมูลกับท่าน ในเรื่องที่เขาคิดว่าท่านต้องการหรือคาดหวังว่าจะได้รับจากเขา
  - 3) อาจทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกไม่สะดวกใจ จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเขาหรือเธอได้
  - 4) อาจจะทำให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจว่า เขาจำเป็นต้องพูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ทรมานจิตใจ อารมณ์ หรือความรู้สึก ซึ่งเป็นเรื่องที่เขาไม่พร้อมที่จะพูด หรือไม่ได้เตรียมมาคุยด้วย และอาจเป็นเรื่องที่ท่านไม่พร้อมรับมือ หรือไม่สามารถจัดการได้ หรือ
  - 5) อาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานในโครงการพัฒนาอื่น ๆ ที่กำลังทำวิจัยหรือดำเนินโครงการในท้องถิ่น จำเป็นต้องเพิ่มเงินค่าตอบแทนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐท้องถิ่นและสมาชิกในชุมชนที่คาดหวังว่าจะได้รับเงินค่าตอบแทนจากการเข้าร่วมโครงการ/การสัมภาษณ์
- แทนที่จะจ่ายค่าชดเชยให้กับรายบุคคลในรูปแบบของเงินสด ขอให้พิจารณาวิธีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นเงินสดเพียงบางส่วน การจ่ายค่าตอบแทนที่ไม่ใช่เป็นเงินสด (ที่เหมาะสมกับเพศและวัย) หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้กับคนเป็นกลุ่ม เช่น
  - 1) ผู้เข้าร่วมอยู่ไกลจากถนนหรือตลาดหรือไม่ พิจารณาคูสิ่งที่พักพวกเขาต้องใช้เป็นประจำ แต่เป็นการลำบากที่พวกเขาจะได้สิ่งนั้นมาหรือลำเลียงสิ่งเหล่านั้นมา เช่น อาหารจำนวนมากหรืออาหารที่มีน้ำหนักมาก หรือรายการของใช้ขนาดใหญ่หรือของหนัก

- 2) ผู้เข้าร่วมมีบุตรที่เป็นเด็กเล็กหรือไม่ กรณีนี้ อาจจะทำให้เป็นอาหารสำหรับเด็กเล็ก ของเล่น หรือ สิ่งของต่าง ๆ ที่เด็กจำเป็นต้องใช้
- 3) ท่านสามารถจ่ายค่าตอบแทนหรือจัดหาสิ่งของให้กับกลุ่มคนที่นอกเหนือจาก (หรือเพิ่มเติมจาก) การให้เป็นรายบุคคลได้หรือไม่ โดยขึ้นกับโครงสร้างองค์กรรัฐในท้องถิ่น เช่น อาจจะต้องจ่ายให้กับหัวหน้าหมู่บ้านเพื่อที่จะได้ไว้แจกจ่ายให้แก่คนในชุมชนอีกทีหนึ่ง หรือจ่ายให้กับสมาคม/ชมรมสตรีในท้องถิ่น หรือจ่ายให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนหรือกองทุนในชุมชน

ดูภาคผนวก เอ 1 - แบบทบทวนจริยธรรมสำหรับการวิจัยต่อต้านการค้ามนุษย์ของ UNIAP (UNIAP Ethics Review Form for Counter-Trafficking Research) เป็นตัวอย่างแบบสำหรับนักวิจัยเพื่อให้แน่ใจว่าวิธีการวิจัยของพวกเขาถูกต้องตามจริยธรรม

ดูภาคผนวก เอ 2 - ใบสำคัญรับเงินพร้อมทั้งถ้อยแถลงแสดงความยินยอมภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด (Payment Receipt with Informed Consent Statement) เป็นตัวอย่างแสดงการผนวกถ้อยคำแถลงที่ด้วยความยินยอมภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอดมาบรรจุไว้ในใบสำคัญรับเงินที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ดูภาคผนวก เอ 3 - แนวปฏิบัติในการให้ได้รับความยินยอมด้วยวาจาโดยมีพยานรับรู้ ในลักษณะที่เป็นความยินยอมหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด (Witnessed Verbal Informed Consent Guidelines) และข้อความที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม ซึ่งเกี่ยวกับการให้ความยินยอมที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

ทีมภาคสนามของ UNIAP ในประเทศลาว และไคตท้องถิ่นชาวเมืองเดินเท้านาน 3 ชั่วโมงจากถนนเข้าไปในหมู่บ้านห่างไกล พร้อมกับหอบหิ้วนมและอาหารกระป๋องจำนวนมากไปให้เป็นค่าชดเชย

การให้ความยินยอม ภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด

ในลักษณะที่เป็นการยินยอมด้วยวาจาจากการยินยอมที่เป็นลายลักษณ์อักษร วิธีการใดเหมาะสมมากกว่ากัน และเหมาะสมกับสถานการณ์ใด

ความยินยอมด้วยวาจาโดยมีผู้รับรู้ (witnessed verbal informed consent) จะต้องมีลายมือชื่อของพยานที่เป็นผู้ดำเนินการ/นักวิจัย เพื่อเป็นหลักฐานว่าการยินยอมด้วยวาจาของผู้เข้าร่วมเป็นเรื่องจริง การยินยอมด้วยวาจาโดยที่มีผู้รับรู้นี้เหมาะกับการทำงานในสังคมที่ไม่มีภาษาเขียน หรือ เหมาะกับประชากรที่ไม่รู้หนังสือ หรือเมื่อการให้ลายมือชื่ออาจเป็นการทำลายบรรยากาศความเป็นกันเอง/แบบไม่เป็นทางการอันเป็นบรรยากาศที่ควรรักษาไว้ และในสถานการณ์ที่ซึ่ง การให้เขียนลายมือชื่อจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมมากกว่าการคุ้มครองผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์

ต่อไปนี้เป็นคำถามจำนวน 5 ข้อที่จำเป็นต้องถามผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์เพื่อแสดงถึงความยินยอมด้วยวาจา โดยในแต่ละคำถามต้องได้รับการตอบสนองในเชิงบวก ทั้งนี้ต้องมีพยานอยู่ด้วยจำนวน 1 คนและเป็นพยานผู้ซึ่งสามารถรับรองและลงนามได้

1. ท่านมีความกังวลใจใด ๆ ในการให้สัมภาษณ์กับข้าพเจ้าในครั้งนี หรือไม่
2. ก่อนที่เราจะทำการสัมภาษณ์/พูดคุยกันในครั้งนี้ มีบุคคลใดที่ท่านต้องการพูดคุยก่อนด้วย หรือไม่ **[คอยสังเกตว่ามีความกลัวในการตอบ หรือเป็นกังวลหรือไม่]**
3. ท่านสะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ที่นี่และในเวลานี้หรือไม่ **[ให้แน่ใจว่ามีความสะดวกสบาย เป็นไปอย่างผ่อนคลายและปลอดภัย รวมทั้งต้องไม่มีการแอบฟังโดยไม่สมควร]**
4. ท่านมีอะไรจะสอบถามเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ในครั้งนี หรือไม่ **[ให้แน่ใจว่าไม่มีความต้องการหรือไม่มีคำถามใดเป็นพิเศษ]**
5. การสัมภาษณ์ในครั้งนีทำได้หรือไม่ **[การยินยอมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด]**

ผู้ที่ถูกค้า การรับรู้กันทั่วไป และความยินยอม ภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด

การมีสื่อมวลชนอยู่ด้วย ระหว่างการปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์

กรณีที่มีสื่อมวลชนอยู่ด้วยในการทำวิจัยและในการดำเนินโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์นั้น สิ่งใดที่ถือว่าเป็นที่ยอมรับได้?

เหยื่อที่ถูกแสวงหาประโยชน์ ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ และคนอื่น ๆ ควรมีโอกาสเสมอในการที่จะตัดสินใจ (โดยได้รับทราบคำชี้แจงเป็นอย่างดี) ว่าพวกเขาประสงค์ที่จะให้สัมภาษณ์ ให้ถ่ายภาพ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อหรือไม่

ควรมีการให้รายละเอียดที่ชัดเจน เกี่ยวกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของสื่อเสมอ นอกจากนี้ ควรมีการวิเคราะห์และหารือในประเด็นความเสี่ยง และสิ่งที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการมีสื่อเข้ามาเกี่ยวข้อง นักหนังสือพิมพ์ นักวิจัย เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ จะต้องคำนึงด้วยว่า ในบางกรณี กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์หรือกฎหมายคุ้มครองเหยื่ออาจกำหนดบทลงโทษต่อบุคคลซึ่งกระทำการอันเสี่ยงต่อการเปิดเผยตัวตนของเหยื่อการค้ามนุษย์

แม้ว่ามันอาจจะเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว แต่ก็ควรกล่าวย้ำว่า อาจไม่สามารถได้รับความยินยอมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (รวมทั้งเหยื่อ) ในการให้สื่อรายงานเรื่องราวที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะมีการบุกตรวจค้นและการช่วยเหลือ หรือการส่งกลับถิ่นฐานเดิม และการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ในการส่งกลับ ดังนั้น หลักปฏิบัติทั่วไปคือไม่ควรมีสื่ออยู่ด้วยในขณะที่มีการปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์

การถ่ายภาพและการทำภาพยนตร์ ผู้ที่ถูกค้าและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์

ต้องดำเนินการอะไรบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อผู้ถูกค้าหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง จากการถ่ายภาพ การบันทึกเสียง หรือการทำภาพยนตร์บุคคลเหล่านี้

ประการที่ 1 ควรได้รับความยินยอมก่อนที่จะมีการถ่ายภาพ การถ่ายทำวิดีโอ หรือบันทึกเสียงบุคคลใดที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเหยื่อ กลุ่มเสี่ยง ผู้ให้ข้อมูล หรือบุคคลอื่น

ประการที่ 2 ตัวตนและข้อมูลของบุคคลที่ถูกค้าจะต้องถูกเก็บรักษาเป็นความลับ ทั้งในการบันทึก การถ่ายภาพ หรือ การถ่ายทำวิดีโอเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน (เช่น ข้อมูลที่ปรากฏในรายงานหรือในเว็บไซต์) โดยจะต้องปกปิดรูปพรรณ สันฐานโดยเฉพาะใบหน้า

ประการที่ 3 ควรมีการใช้ชื่อปลอม เพื่อปกป้องตัวตนของเหยื่อ และเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลที่ไม่อาจเปิดเผยตัวตนได้ เช่น บุคคลผู้ซึ่งมีใบหน้าปรากฏในรายงานหรือเว็บไซต์เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยที่คนเหล่านั้นไม่ใช่เหยื่อที่ถูกค้าหรือเป็นอาชญากร แต่อาจจะถูกคิดว่าเป็นเหยื่อหรืออาชญากร ควรมีข้อความชี้แจงเพื่อให้เกิดความกระจ่างในเรื่องนี้

ในขณะเดียวกัน Dr. David Feingold ซึ่งเป็นผู้ทำภาพยนตร์ และผู้ปฏิบัติงานด้านต่อต้านการค้ามนุษย์กล่าวว่า เป็นสิทธิของผู้ถูกค้าที่เป็นผู้ใหญ่ (adult trafficked person) ที่จะบอกเล่าเรื่องราวของเขา/เธอ หากว่าเขา/เธอ เลือก/ประสงค์ที่จะให้ข้อมูล

“ในขณะที่จำเป็นต้องมีการปกปิดข้อมูลรูปพรรณสันฐานของบุคคล หากผู้ถูกค้าที่เป็นผู้ใหญ่มีความประสงค์ที่จะเล่าเรื่องราว โดยพวกเขาได้รับการชี้แจงจนมีความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว เขามีสิทธิที่จะเล่าเรื่องราวของเขาโดยไม่ต้องปิดบังตัวตนได้ ”

4. ให้แน่ใจว่ามีการปกปิดชื่อ (เป็นนิรนาม) และเป็นความลับมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

นักวิจัยและผู้ดำเนินโครงการต่างๆ ต้องแน่ใจว่ามีการเก็บรักษาความลับและการปกปิดชื่อ (ทำให้เป็นนิรนาม) ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจะต้องชี้แจงประเด็นเหล่านี้กับผู้เข้าร่วมการวิจัยและโครงการให้ชัดเจน

การปกป้อง/ปกปิดตัวตนและคำตอบของผู้เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความปลอดภัยของพวกเขา ในขณะที่เดียวกัน อาจเกิดภาวะจำเป็นบางอย่าง ซึ่งแม้แต่นักวิจัยผู้มีความประสงค์ดีและมากด้วยประสบการณ์ต้องเผชิญกับภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เช่น การต้องเปิดเผยชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ การเปิดเผยแหล่งข้อมูลของการวิจัย และ/หรือ การเปิดเผยเนื้อหาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

โดยทั่วไปควรมีการปกป้องตัวตนของผู้เข้าร่วม แต่ในกรณีที่มีเหตุผลทางจริยธรรมซึ่งทำให้จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูล ผู้ปฏิบัติงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ควรอ้างอิงประมวลหลักจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งแหล่งข้อมูลทางด้านนี้ประกอบด้วย

- ประมวลหลักจริยธรรมของสมาคมนักมานุษยวิทยาอเมริกัน 2541 (Code of Ethics of the American Anthropological Association (1998))⁵
- หลักจริยธรรมของนักจิตวิทยา และประมวลหลักจริยธรรมของสมาคมนักจิตวิทยาอเมริกัน 2545 (Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct (2002) of the American Psychological Association)⁶

⁵ <http://www.aaanet.org/committees/ethics/ethcode.htm>

⁶ <http://www.apa.org/ethics/code2002.pdf>

- ประมวลหลักจริยธรรมของสมาคมนักสังคมวิทยาอเมริกัน 2540 (American Sociological Association Code of Ethics (1997))⁷
- แนวปฏิบัติด้านจริยธรรมสำหรับการทำวิจัยที่ดี สมาคมนักมานุษยวิทยา สังคมของประเทศสหราชอาณาจักร และเครือจักรภพ (Ethical Guidelines for Good Research Practice, the Association of Social Anthropologists of the UK and Commonwealth)⁸
- จริยธรรมในการปฏิบัติสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ 2548 คำแถลงนโยบายสภาไตรภาคีของรัฐบาลประเทศแคนาดา (Ethical Conduct for Research Involving Humans (2005) Tri-Council Policy Statement of the Government of Canada)⁹
- คำแถลงแห่งชาติว่าด้วยจริยธรรมการปฏิบัติงานในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ (2550) สภาวิจัยของประเทศออสเตรเลียและสภาวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติ (National Statement on Ethical Conduct in Human Research (2007), Australian Research Council and National Health and Medical Research Council)¹⁰

เพื่อให้แน่ใจเรื่องการรักษาความลับของผู้เข้าร่วม ขอให้ตรวจสอบข้อมูลในการสัมภาษณ์ เครื่องมือในการวิจัย ผู้ที่ทำงานสัมภาษณ์ และรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ และวิธีการในการหาหรือเกี่ยวกับองค์ประกอบของคดีกับบุคคลอื่น

⁷ <http://www.asanet.org/galleries/default-file/Code%20of%20Ethics.pdf>

⁸ <http://www.theasa.org/ethics/guidelines.htm>

⁹ http://pre.ethics.gc.ca/english/pdf/TCPS%20October%202005_E.pdf

¹⁰ <http://www.nhmrc.gov.au/publications/synopses/e35syn.htm>

- ตั้งแต่เริ่มทำการสัมภาษณ์ หรือ เริ่มดำเนินโครงการ ต้องทำให้แน่ใจว่า ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจถึงสิ่งที่พวกเขาสามารถที่จะคาดหวังได้ต่อ ประเด็นการเก็บรักษาความลับและการปกปิดชื่อ**

  - ให้รายละเอียดในเรื่องนี้อย่างเหมาะสม ในกรณีที่เป็นการวิจัย ผู้เข้าร่วม การวิจัยควรเข้าใจว่า จะไม่มีผู้ใดรู้ถึงคำตอบของเขาในแต่ละคำถาม และจะไม่มีผู้ใดได้อ่านเอกสารที่มีคำตอบของเขา รวมทั้งจะไม่มีชื่อของเขาแนบอยู่สำหรับโครงการจะต้องไม่ให้ปรากฏชื่อในตลอดโครงการ ยกตัวอย่างเช่น การให้ทางเลือกในการให้บริการทางโทรศัพท์ หรือ ที่สำนักงานแทนที่บ้านและชุมชนของผู้เข้าร่วม
- ห้ามใส่ข้อมูลทั้งหมดที่แสดงตัวตน (ชื่อเต็ม ชื่อบิดามารดา ภูมิลำเนา รูปภาพ) ในกระดาษคำตอบ**

  - ถ้าจำเป็น ขอให้ใช้รหัสหมายเลข โดยมีกระดาษแยกต่างหากที่ระบุว่าแต่ละรหัสหมายถึงชื่อใดหรือใช้ชื่อเล่น หรือชื่อที่แต่งขึ้นมา ทั้งนี้หากไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องเขียนชื่อเต็มของผู้ตอบ ก็ไม่ต้องทำ
- ห้ามพูดคุยเรื่องราวของแต่ละกรณี กับผู้ใด รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐในหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นใด ที่ไม่ได้มีหน้าที่เก็บรักษาความลับข้อมูลของผู้เข้าร่วม**

  - ที่เหมาะสมและพบบ่อย ๆ คือ การพูดกว้าง ๆ โดยรวมในเรื่องทั่ว ๆ ไปเท่านั้น เช่น พูดเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์โดยรวมในชุมชน

☑ ในกรณีที่ต้องนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณชน ให้เปลี่ยนแปลงรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวและบุคลิกลักษณะของบุคคลที่อาจจะถูกเข้าใจว่าเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

- อันหมายรวมถึงชื่อในข้อมูลสัมภาษณ์ และรูปภาพที่บ่งบอกบุคลิกลักษณะที่แสดงตัวตนของบุคคลนั้น (เช่น ดวงตา) และสิ่งที่บ่งบอกสถานที่ของบุคคลนั้น (เช่น อาคารและป้าย)

2 รูปนี้ เป็นตัวอย่างแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างเหมาะสม เพื่อปกปิดตัวตนของผู้เข้าร่วม ขอให้สังเกตว่าการแสดงออกทางสีหน้ายังเห็นได้ชัดเจน

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในประเทศกัมพูชา - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ถูกค้าในสถานที่สาธารณะ

เมื่อเหยื่อการค้ามนุษย์หรือผู้ที่ถูกแสวงหาประโยชน์ทางแรงงานได้รับเชิญให้มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของพวกเขาในการประชุมหรือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ สิ่งที่พบคือ ผู้ดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์หลายองค์กรในกัมพูชาได้ให้ผู้ถูกค้าเลือกว่าจะใช้พื้นที่แยกจากห้องใหญ่โดยมีแผงกั้น (booth) หรือจะใช้ฉากกั้น (screen) ในการปกปิดตัวตนของพวกเขา เพื่อที่ว่าผู้เข้าร่วมประชุมสามารถที่จะได้ยิน แต่ไม่สามารถเห็นหน้าตา/ตัวตนของพวกเขา

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในประเทศพม่า - โครงการทางเลือกเพื่อช่วยเหลือผู้เดินทางกลับบ้าน

องค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่งในประเทศพม่าซึ่งดำเนินการสนับสนุน/ช่วยเหลือ ผู้ถูกค้าและบุคคลอื่น ๆ ที่เดินทางกลับบ้าน ตระหนักว่า การที่พวกเขาไปเยี่ยมบ้าน และ ตรวจสอบสุขภาพ ทำให้สมาชิกชุมชนบางคนสันนิษฐานว่าทุกคนที่ได้รับการเยี่ยมเยียนเป็นผู้ถูกค้า ผู้ที่ได้รับประโยชน์บางคนจึงได้ขอร้องเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ไม่ให้ไปเยี่ยมเยียนพวกเขาเพราะทำให้เกิดความอับอายอดสู ดังนั้นหน่วยงานนี้จึงได้ขยายรูปแบบของการให้บริการ โดยให้ผู้ได้รับประโยชน์มีทางเลือกในการเข้าถึงบริการและความช่วยเหลือทางโทรศัพท์และมีการนัดหมายให้พบกันที่สำนักงานขององค์กรพัฒนาเอกชนนี้

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในประเทศไทย - การใช้ชื่อที่แท้จริง

คณะนักวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ทำการสัมภาษณ์ผู้ถูกค้า ได้ขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เลือกชื่อที่เขาประสงค์จะให้ผู้วิจัยเรียกเขา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วพวกเขาได้เลือกชื่อดารายอดนิยามเป็นชื่อของพวกเขา นอกเหนือจากการปกปิดชื่อ การให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้เลือกชื่อที่แท้จริงนั้น ทำให้นักวิจัยใช้การสนทนาในประเด็นเรื่องการแต่งชื่อนี้ เป็นช่องทางการสร้างสายสัมพันธ์และความไว้วางใจกับผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในจังหวัด An Giang ของประเทศเวียดนาม – การจัดการกับรายงานความเป็นไปได้ ของการเกิดอาชญากรรมในการวิจัยชุมชน

An Giang Dong Thap Alliance to Prevent Trafficking (ADAPT) ได้ออกแบบการวิจัยครัวเรือนในจังหวัด An Giang ของเวียดนามเพื่อประมาณการสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในจังหวัด วิธีการวิจัยประกอบด้วยการสำรวจครัวเรือนและสมาชิกในชุมชนในพื้นที่เสี่ยง สมาชิกผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับผู้ค้ามนุษย์หรืออาชญากร

ดังนั้น ADAPT จึงจำเป็นต้องเตรียมการสำหรับความเป็นไปได้ที่จะมีการรายงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ประการแรก ผู้สัมภาษณ์ตระหนักว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจเปิดเผยข้อมูลที่เป็นหลักฐานแสดงถึงการกระทำความผิด หรือบ่งชี้ว่าใครเข้าไปเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ดังนั้นผู้สัมภาษณ์ได้แทรกข้อความไว้ในแบบความยินยอม โดยที่ผู้ทำการสัมภาษณ์ระบุไว้ชัดเจนว่า ในกรณีที่มีคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่กำลังเกิดขึ้นและผู้เข้าร่วมโครงการนี้ต้องการให้ ADAPT รายงานเรื่องนี้ไปยังเจ้าหน้าที่โดยที่ไม่เปิดเผยตัวตนผู้แจ้ง/ผู้ให้ข้อมูล ผู้เข้าร่วมโครงการจะต้องอนุญาตให้ ADAPT ดำเนินการได้

ประการที่สอง หากมีคิดที่จะรายงานต่อทางการ กรณีดังกล่าวจะถูกรายงานภายหลังการทำวิจัยเสร็จสิ้นไปแล้ว 3 เดือน และจะไม่มี การส่งแบบในการวิจัยให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ก่อนที่จะเริ่มทำการวิจัยจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น และแบบการวิจัยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ (ไม่มีข้อมูลที่อยู่หรือบุคคล) ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีการทำลายความเป็นนิรนามและการเก็บรักษาความลับ

นี่เป็นถ้อยคำของ Lily Phan หัวหน้าคณะวิจัย

“สำหรับเราแล้ว การปกปิด/คุ้มครองเอกลักษณ์/รูปพรรณสัณฐานของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ การที่เราได้ข้อมูลจากพวกเขานั้นเป็นเพราะพวกเขาไว้วางใจเราในการปกปิดตัวตนของเขาตั้งแต่ต้น”

5. คัดเลือกและจัดเตรียมล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามให้เพียงพอ

ให้ศึกษารายละเอียดภาคผนวก เอ 4 – สิ่งที่ต้องปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในการทำงานภาคสนามของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ จากนั้นให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ให้แน่ใจว่าล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามทุกคนได้รับทราบ/เรียนรู้และได้รับการฝึกอบรมให้ปฏิบัติตามแนวทางในการปฏิบัติเพื่อทำการสัมภาษณ์และดำเนินโครงการ
- สิ่งที่คุณคนในทีมของท่านต้องทำคือ ศึกษา/ทำความเข้าใจกับแนวทางในการปฏิบัติ และหารือกันภายในทีมภาคสนามของท่านเพื่อพิจารณาว่าแนวทางปฏิบัติดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ท่านจะต้องเข้าไปดำเนินการอย่างไรบ้าง
- หารือกันให้กระจ่าง/ชัดเจนถึง/ภาษาที่จะใช้ในเชิงเทคนิค/และ/หรือในการพูดคุยประเด็นที่ละเอียดอ่อนทั้งในภาษาอังกฤษและ/หรือในภาษาท้องถิ่นตามความเหมาะสม
- จัดที่นั่งให้ผู้ที่จะถูกสัมภาษณ์หรือผู้เข้าร่วมตามที่นั่งของผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์หลัก (primary interviewer) ล่าม ผู้จัดบันทึก ผู้สัมภาษณ์รอง/ผู้ร่วมสัมภาษณ์ (secondary interviewer) และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (แต่ไม่ควรมีผู้ชน/ผู้คน จำนวนมากอยู่รอบผู้ถูกสัมภาษณ์/ผู้เข้าร่วม!)
- จัดซื้อและจัดเตรียมอาหารว่าง เครื่องดื่ม และอุปกรณ์/เครื่องใช้ต่าง ๆ ให้พอเพียงและพร้อม ก่อนทำการวิจัย/โครงการ

- ☑ ในกรณีที่มีการสัมภาษณ์มีผู้สังเกตการณ์ร่วมด้วยนั้น (บางครั้งเรื่องนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น บรรดาญาติที่สนใจ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของรัฐ) เป็นสิ่งสำคัญมากที่จะต้องหารือในประเด็นสำคัญและสิ่งที่จะอาจเกิดขึ้นกับทีมของท่านล่วงหน้า
- ☑ หากหรือในรายละเอียดในประเด็นสถานการณ์ที่ยากลำบากและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งใช้เวลาในการพิจารณาด้วยความรอบคอบ พิถีพิถัน และทดสอบผู้ทำหน้าที่เป็นล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามทุกคน เพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาสามารถที่จะรับมือกับเหตุฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม
- ☑ กำหนดวิธีการส่งสัญญาณ (signal) และการสบตาระหว่างสมาชิกทุกคนในทีมเพื่อให้แน่ใจว่าบรรดาล่ามและผู้สัมภาษณ์สามารถรักษาระดับของการแปลและดำเนินการซักถามได้ดีที่สุด ให้แน่ใจว่าผู้สัมภาษณ์และล่ามสามารถทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง ซักถาม ไปตามหัวข้อ และไม่พูดมากจนเกินไป ต้องแน่ใจว่าสมาชิกในทีมงานรู้วิธีส่งสัญญาณไปยังสมาชิกคนอื่นในทีม ในกรณีที่มีปัญหาเร่งด่วน

ทีมภาคสนามของ UNIP และ UNDP ในพม่า ทบทวนวิธีการและประเด็นต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น (ภาพซ้าย) ก่อนที่จะทำการระดมความเห็นเฉพาะกลุ่ม (focus groups) ในหมู่บ้านเป้าหมาย (ภาพขวา)

ศึกษารูปภาพตัวอย่างของการปฏิบัติงานภาคสนาม (ข้างล่าง) เพื่อยืนยันว่าทีมของท่านได้พิจารณาด้วยความรอบคอบในเรื่องการจัดเตรียมที่นั่ง และการใช้ภาษากายของผู้ที่ทำหน้าที่สัมภาษณ์หลัก ผู้สัมภาษณ์รอง ผู้จัดบันทึก ล่าม และผู้ถ่ายภาพ

การหารืออย่างไม่เป็นทางการของกลุ่มเฉพาะขนาดเล็ก (Small, Informal Focus Group Discussion) (ภาพถ่าย)

- ผู้ที่ทำหน้าที่สัมภาษณ์หลัก (ผู้หญิง - ทางขวามือ) นั่งอยู่ในระดับเดียวกับผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ (เด็กหญิงจำนวน 4 คน — ทางด้านซ้ายมือ) และนั่งใกล้ชิดกับพวกเขา
- มีการสบสายตากันเป็นอย่างดีระหว่างผู้สัมภาษณ์กับเด็กหญิงเหล่านั้น ภาษากายแสดงให้เห็นว่าพูดคุยกันด้วยความสนอกสนใจ แต่มีสีหน้าและท่าทางที่เป็นกลาง

- ล่ามนั่งติดกับผู้สัมภาษณ์ (ด้านซ้ายมือของผู้สัมภาษณ์ - ไม่ปรากฏในรูป) ทำให้เด็กหญิงทั้ง 4 คนสามารถจะมองไปที่ผู้สัมภาษณ์และล่ามในทิศทางเดียวกันได้

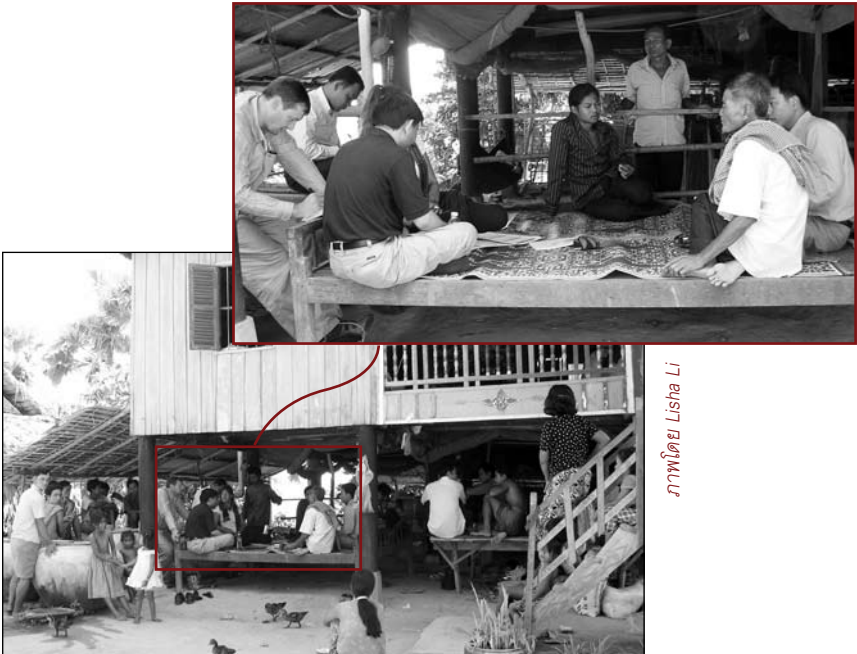
กิจกรรมของกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ที่มีความซับซ้อน

- มีผู้ดำเนินกิจกรรม (exercise facilitator) เป็นผู้หญิงจำนวน 4 คนที่โต๊ะ ซึ่งถือว่ามีจำนวนมากเพียงพอที่จะช่วยอธิบายการฝึกเล่นเกมไพ่ให้กับผู้เข้าร่วมที่เป็นผู้ชายจำนวน 5 คนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี โดยจะเห็นว่าผู้เข้าร่วมให้ความสนใจและตอบสนองไปตามความคิดและการรับรู้ของพวกเขาแต่ละคน
- กระบวนการที่ซับซ้อนในครั้งนี้มีผู้ที่ทำหน้าที่บันทึก (note taker) (ซึ่งเป็นผู้หญิง ยืนอยู่ทางด้านขวา) เป็นผู้จับตาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วิธีนี้ทำให้ผู้ดำเนินกิจกรรม (facilitators) สามารถฟังความสนใจของพวกเขาไปจากผู้เข้าร่วมได้อย่างเต็มที่

ภาพโดย Mark Taylor

ภาพโดย Lisha Li

การหารือกกลุ่มเล็กโดยมีผู้สังเกตการณ์ร่วมอยู่ด้วย

- การสัมภาษณ์กลุ่มเล็กทำในหมู่บ้านแห่งหนึ่งช่วงที่ไม่มีการทำงาน จึงทำให้มีคนจำนวนมากสนใจมาสังเกตการณ์การสัมภาษณ์ ทั้งที่พวกเขาเหล่านั้นไม่ได้เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยในครั้งนี้ สถานการณ์อย่างนี้บางครั้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
- ทีมงานภาคสนามตั้งใจที่จะหารือกข้อมูลที่เป็นประเด็นเปราะบางให้น้อยลง และจัดที่นั่งเพื่อให้อาหารหรือพูดคุยเป็นไปอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ผู้เข้าร่วมถูกจัดให้นั่งตรงกลางวง (ผู้ชายใส่เสื้อเชิ้ตสีดำ และผู้ชายที่มีผ้าพาดบ่า ในรูปเล็กที่อยู่ในรูปใหญ่) โดยมีผู้ที่ทำหน้าที่สัมภาษณ์หลักนั่งอยู่ระหว่างพวกเขา (ผู้ชายที่อยู่ด้านขวาสุด ในรูปเล็กที่อยู่ในรูปใหญ่) ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยสัมภาษณ์ และผู้จัดบันทึก (กลุ่มคน 4 คนทางด้านซ้ายมือในรูปเล็ก) นั่งอยู่ใกล้กับผู้เข้าร่วม และทำหน้าที่เป็นตัวกัน/กำบังระหว่างผู้เข้าร่วมกับกลุ่มผู้สังเกตการณ์ที่อยู่ด้านหลังพวกเขา

การอภิปราย: การทำวิจัยขององค์กรพัฒนาเอกชน

การเข้าถึงการวิจัยกับคุณภาพของการวิจัย

**ผู้ใดควรเป็นผู้ดำเนินการวิจัยต่อต้านการค้ามนุษย์:
ผู้ที่มีความผูกพันและสามารถเข้าถึงชุมชนได้ หรือผู้ที่ได้รับ
การฝึกอบรมด้านการทำวิจัย**

ในประเด็นที่ว่าผู้ใดควรจะเป็นผู้ทำวิจัยเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ ถือเป็นประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายกันในกลุ่มของผู้ที่ทำงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์มาเป็นเวลาหลายปี อีกทั้งเป็นหัวข้อในการถกแถลงกันในระหว่างที่มีการร่างแนวทางในการปฏิบัติด้านจริยธรรมเล่มนี้

ทางเลือกมีอยู่สองทาง คือ ทางหนึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการฝึกอบรมเชิงวิชาการเป็นอย่างดี ผู้ซึ่งเป็นที่ปรึกษาอิสระหรือมาจากสถานศึกษา ที่ผ่านการฝึกอบรมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ รวมทั้งมีทักษะในการวิเคราะห์ที่จำเป็นในการออกแบบและดำเนินการวิจัยเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ได้อย่างละเอียดรอบคอบ นักวิจัยผู้ที่ได้รับการอบรมเชิงวิชาการเหล่านี้มีประสบการณ์ในการตรวจสอบจริยธรรมที่ต้องปฏิบัติและการทบทวนการวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับมนุษย์

อีกทางหนึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน ที่อยู่ในชุมชนและเข้าถึงคนในท้องถิ่น ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ที่มักไม่ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถทำวิจัยได้อย่างละเอียดรอบคอบโดยใช้การเก็บตัวอย่างอย่างเป็นระบบและมีกรอบในการวิเคราะห์ที่ช่วยในการสรุปความจากข้อค้นพบในการวิจัยทั้งในลักษณะที่เป็นภาพรวมและเชิงลึก นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องต่อไปนี้เป็น การตรวจสอบการปฏิบัติด้านจริยธรรม การเก็บรักษาข้อมูลอย่างเหมาะสม การทดสอบ การปรับปรุง และการจัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับเครื่องมือและวิธีการวิจัยที่ใช้เพื่อนำมาใช้ในการทำซ้ำ

แต่เนื่องจากหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ทั่วโลกเป็นผู้ดำเนินโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงทำให้คิดกันว่าหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มีคุณสมบัติที่จำเป็นในการทำวิจัยเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ด้วยแม้ว่าพวกเขาจะไม่มีผู้เชี่ยวชาญเชิงวิชาการก็ตามที่ สมมติฐานนี้จึงทำให้เกิดโครงการในลักษณะที่คิดว่าเป็นการวิจัย (so-called research initiatives) ขึ้น โดยไม่มีการตรวจสอบในประเด็นจริยธรรม ซึ่งในความจริงแล้วการกระทำดังกล่าวไม่ต่างจากการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ซึ่งผลการวิเคราะห์ไม่สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างได้ จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนโครงการทั้งในระดับประเทศหรือในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่กำลังข้างต้นนี้หมายความว่าเราจำเป็นต้องมีนักวิจัยและที่ปรึกษาผู้ได้รับการอบรมด้านวิชาการในการต่อต้านการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นใช่หรือไม่ ในขณะที่มีหลายคนได้รับการอบรมเป็นอย่างดี แต่บางคนไม่ได้รับการอบรม การมีภูมิหลังด้านวิชาการไม่อาจรับประกันได้ว่าพวกเขามีทักษะและมีสำนึกทางจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับการทำวิจัยต่อต้านการค้ามนุษย์ให้บรรลุผล ทั้งนี้แม้ว่าจะได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกต้องเหมาะสม แต่หากไม่มีความผูกพันกับท้องถิ่นและไม่มีความสัมพันธ์กับชุมชน การส่งนักวิชาการเข้าไปในชุมชน อาจจะไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดีได้เนื่องจากไม่ได้รับความไว้วางใจหรือไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน

ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา การทำวิจัยเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ในลักษณะที่เป็นการจำลองสถานการณ์และเป็นการวิจัยอย่างเป็นทางการยังเป็นระบบนั้นเติบโตขึ้นมาก แต่โดยภาพรวมแล้วสัดส่วนของการวิจัยที่ยึดหลักการระเบียบวิธีการวิจัยอย่างละเอียดละออและแม่นยำนั้นยังถือว่ามีความน้อยอย่างน่าทึ่งเช่นเดียวกัน ข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ยังคงมีน้อย โดยมีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่ตีพิมพ์ข้อมูล/ตัวเลขและข้อมูลแนวโน้มของการค้ามนุษย์ในประเทศตนที่เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้และพิสูจน์ได้ว่าเป็นเรื่องจริง ดังนั้น จึงควรมีการเก็บข้อมูลและทำวิจัยเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มากขึ้น โดยวิธีการนั้นอาจจะต้องเป็นในเชิงนวัตกรรม (ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่นั้น ๆ) ตัวอย่างเช่น การทำวิจัยร่วมระหว่างทีมนักวิชาการกับเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) การสร้างศักยภาพในการวิจัยให้กลุ่มหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และ/หรือ ผู้ที่ถูกค้า และให้การสนับสนุนการศึกษาเชิงวิชาการว่าด้วยการค้ามนุษย์ระยะยาวเพื่อที่ว่าทีมนักวิชาการจะสามารถสร้างความสัมพันธ์และสานสายสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระยะยาวกับคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในพื้นที่ซึ่งมีปัญหการค้ามนุษย์

6. จัดเตรียมข้อมูลในการปฏิบัติงานและเตรียมพร้อมในการแก้ไขเหตุฉุกเฉิน

ขอให้เตรียมพร้อมกับสถานการณ์ 8 ข้อที่ระบุด้านล่างหรือมากกว่านี้ที่อาจเกิดขึ้นได้

ให้ปรึกษาหารือกับผู้ปฏิบัติงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในท้องถิ่นและสมาชิกในชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการส่งต่อ และเพื่อที่จะได้รู้ว่า จะเตรียมการอย่างไรดีเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น หากผู้ถูกสัมภาษณ์:

1. มีอาการป่วย หรือถูกทารุณกรรมทางร่างกาย/ล่วงละเมิดทางกาย

สนทนาและซักถามเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลนั้นต้องการความช่วยเหลือทางการแพทย์หรือไม่ถ้าบุคคลนั้นปฏิเสธรับความช่วยเหลือ แต่หากปรากฏชัดว่าเขาต้องได้รับการรักษาพยาบาล เช่น มีไข้ มีอาการช็อค อย่างรุนแรงที่อาจกระทบสภาวะของจิตใจ มีความงุนงงสับสน มีรอยฟกช้ำ ๆ ในกรณีนี้ควรจะให้แพทย์/เจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์ให้การรักษาพยาบาลในทันที บางครั้งบุคคลดังกล่าวอาจจะหลีกเลี่ยงไม่ต้องการให้แพทย์ช่วยเหลือเนื่องจากรู้สึกอับอาย เกิดความกลัวในวิธีการรักษาพยาบาล (กลัวเข็มฉีดยา) ไม่ต้องการติดต่อกับบุคคลภายนอก หรืออาจเกิดความกลัวว่าหากมีการชี้ชัดการถูกทารุณกรรม/ล่วงละเมิดและมีการจัดทำข้อมูลเป็นเอกสารขึ้นแล้ว อาจเป็นการชี้ตัวผู้กระทำความผิดหรืออาชญากร ซึ่งเรื่องนี้จะทำให้เกิดผลลบ/อันตรายกับพวกเขาในภายหลังได้

2. มีอาการทางจิตหรือเกิดความหดหู่ทางอารมณ์อย่างรุนแรง

สนทนาและซักถามเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลนั้นมีอาการทางจิตและทางอารมณ์หรือไม่ เช่น มีอาการงุนงงสับสน วุ่นวายใจ หวาดระแวง หดหู่ หรือ โกรธเกรี้ยว (โดยที่อาการเหล่านี้เจ้าหน้าที่สามารถมองเห็น/รับรู้ได้โดยง่าย) ซึ่งอาการดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากการถูกกระทำทารุณอย่างรุนแรง ความเครียด ความหดหู่ ความกลัวว่าจะถูกแก้แค้นคืน และ/หรือ เป็นผลจากการใช้สารเสพติด ในสถานการณ์แบบนี้ ควรจะให้เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับการอบรมเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านจิตใจโดยพลัน ทั้งนี้ก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ ให้วางแผนและหาหนทางต่าง ๆ เพื่อที่จะรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินเช่นนี้เป็นการล่วงหน้า

3. ขอโทรศัพท์ถึงครอบครัวของเขา/เธอ หรือขอให้ท่านโทรศัพท์ถึงครอบครัวของเขา/เธอ

หากเป็นไปได้ขอให้ดำเนินการตามที่ได้รับการร้องขอการมีโทรศัพท์มือถือที่สามารถโทรทางไกลได้จะเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ก่อนที่จะโทรศัพท์ ต้องสอบถามให้กระจ่างถึงข้อความ/สิ่งที่บุคคลนั้นต้องการแจ้งกับครอบครัวของเขา/เธอ เพื่อให้แน่ใจว่า ข้อความที่ต้องการสื่อถึงครอบครัวจะไม่ขาดหายหรือหลงลืมในระหว่างโทร ถ้าจะให้ดีที่สุดคือ ให้บุคคลนั้นเป็นผู้โทรศัพท์ด้วยตนเอง

4. ขอให้ช่วยพากลับบ้าน หรือ ขอให้ท่านช่วยพาเขาไปกับท่าน บอกกับท่านว่าเขารู้สึกไม่ปลอดภัย หรือไม่มั่นคง หรือไม่มีสถานที่ปลอดภัยจะพักนอน

ก่อนการสัมภาษณ์ ควรจะหาหรือถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการหากมีการร้องขอตามที่กล่าวข้างต้น ให้พิจารณาว่าคำร้องขอใดที่เกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญและให้ดำเนินการในทันที การช่วยเหลือดังกล่าวอาจได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)/ องค์กรพัฒนาชุมชน (CBO) ที่ได้รับเลือก ทั้งนี้ต้องพิจารณา/กำหนดล่วงหน้าว่าหน่วยงานหรือองค์กรใดที่ได้รับความไว้วางใจว่าสามารถให้ความช่วยเหลือตามที่ได้รับการร้องขอได้

5. บอกกับท่านว่าเขาจำเป็นต้องสวดมนต์/สวดภาวนา แต่เขาไม่ได้รับอนุญาตให้ทำตามศาสนาของพวกเขา

หากมีการร้องขอในเรื่องนี้ ต้องพิจารณาว่าเหตุใดจึงไม่สามารถให้ สวดมนต์/สวดภาวนาได้ในตอนแรก ขอให้แก้ไขปัญหานี้ในลักษณะที่เป็นการเคารพต่อสิทธิของพวกเขาที่จะปฏิบัติตามศาสนาของเขา/เธอ ทั้งนี้ต้องเตรียมข้อมูลเพื่อการส่งต่อให้พร้อมด้วย

6. ขอลาหรือเงิน หรือขออาหารสำหรับบุตรของเขา/เธอ

หากมีการร้องขออาหารสำหรับตัวผู้เข้าร่วมเอง และ/หรือสำหรับบุตรของเขา/เธอ ควรดำเนินการตามคำร้องขอเพราะโดยทั่วไปสามารถหาอาหารได้ง่ายในทุกสถานการณ์ และสามารถทำการสัมภาษณ์ได้ในระหว่างรับประทานอาหาร ทั้งนี้ในกรณีที่มีการขอเงิน ให้พิจารณาโดยยึดหลักค่าตอบแทน/ค่าชดเชย ตามที่ได้ตกลงไว้ก่อนการสัมภาษณ์

7. บอกกับท่านว่าเขาได้รับการช่วยเหลือจากการบุกเข้าไปตรวจค้น หรือถูกจับกุมในตอนแรกและสถานการณ์บีบให้เขาจำต้องทิ้งบุตรไว้ ต้องเปิดประตูบ้านของเขาทิ้งไว้ ต้องทิ้งของมีค่าหรือเอกสารไว้ ฯลฯ

พยายามให้ความช่วยเหลือพวกเขาเท่าที่ทำได้ ก่อนอื่นให้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ในสถานพักพิง หรือเจ้าหน้าที่ในสถานที่ที่ให้ความคุ้มครองพวกเขาอยู่ เพื่อพิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไรได้บ้างในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ทั้งนี้ให้พิจารณาสถานการณ์และให้ความช่วยเหลือพวกเขาในการติดต่อสมาชิกครอบครัวที่ไว้ใจได้ หรือติดต่อไปที่เพื่อนบ้านที่จะสามารถช่วยดูแลบุตรหรือทรัพย์สินสมบัติของเขาได้

8. บอกกับท่านว่าเขาถูกทุบตี ถูกข่มขืน หรือถูกทำร้าย/ล่วงละเมิด โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สถานพักพิง นายจ้าง หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ หรือถูกบังคับให้ตรวจร่างกาย หรือตรวจหาเชื้อเอชไอวี

ควรมีการจดบันทึกข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดนี้ หากมีกับบุคคลนั้น ถึงสิ่งที่เขา/เธอต้องการจะทำ จะฟ้องคดีหรือไม่ ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้เขา/เธอคาดหวัง แต่ในขณะที่เดียวกันก็เคารพในความประสงค์ของบุคคลนั้น ก่อนที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลคดีกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น (ในกรณีที่เหยื่อเห็นชอบด้วย) จะต้องมีการหารือร่วมกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลที่ไว้ใจได้เพื่อพิจารณาว่าหน่วยงานใดที่เหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้รายงานเรื่องการล่วงละเมิดนั้น ในส่วนนี้อาจรวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถิ่น และหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่ทำงานเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือหน่วยงานระดับประเทศที่รับผิดชอบคดีในการเอาผิดกับตำรวจ การพิจารณาจะต้องยึดข้อมูลในท้องถิ่นนั้นด้วย เช่น เคยมีประวัติเรื่องการทุจริตหรือไม่ มีการใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือไม่ มีการข่มขู่ หรือมีความเสี่ยงว่าจะมีการแก้แค้นหลังจากที่ท่านออกจากพื้นที่นั้นหรือไม่

จงเตรียมพร้อมอยู่เสมอ! สถานการณ์ฉุกเฉินทั่วไปที่พบได้ในการดำเนินโครงการและการวิจัยด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์

1. การวิจัยหรือโครงการที่เป็นการติดตามเยี่ยมเยียนโครงการคุ้มครองเหยื่อ (สถานที่พักพิง โครงการฝึกอบรมเพื่อสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ) สามารถทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินได้ จงเตรียมรับมือกับการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานพักพิงที่ไม่เพียงพอ และพยายามหาสถานที่ที่เป็นส่วนตัวเพื่อใช้สำหรับสนทนากับเหยื่อบางคนโดยปราศจากเจ้าหน้าที่โครงการมากำกับอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ผู้ถูกค้าอาจจะเข้าร่วมในโครงการฝึกอบรมเพื่อสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพ ก่อนที่ผู้ถูกค้าจะได้รับการเตรียมตัวด้านจิตใจกับด้านสังคมเพื่อทำงานและเพื่อให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ดังนั้น จะต้องเฝ้าสังเกตดูอาการที่บ่งบอกถึงความ อึดอัดคับข้องใจ
2. การสัมภาษณ์นักค้ามนุษย์ผู้ตกเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำอาจจะทำให้ค้นพบว่าผู้ถูกค้า แพะรับบาป หรือผู้บริสุทธิ์ถูกคุมขังเนื่องด้วยมีการทุจริตหรือจุดอ่อนบางอย่างในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงควรเตรียมพร้อมในการเก็บรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ และรับมือกับสิ่งที่อาจเกิดขึ้น

3. การติดตามดูเหยื่อหลังการกลับคืนสู่สังคม หรือหลังจากได้รับ
รับการช่วยเหลือแล้ว จะทำให้รับทราบชีวิตของเหยื่อที่อาจจะ
ยังคงลำบากและมีปัญหาอยู่ จึงควรเตรียมพร้อมที่จะดำเนินการ
การตามคำร้องขอให้ช่วยเหลือเกี่ยวกับความรู้สึกลับอาย/
อับยศอดสู การว่างงาน การไม่มีเงิน การเป็นหนี้ ปัญหาทาง
ด้านจิตใจและทางด้านสังคม ปัญหาครอบครัวหรือปัญหา
จากการแต่งงาน หรือปัญหาอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องหรือไม่
เกี่ยวข้องกับความช่วยเหลือที่เคยได้รับในบางช่วงเวลา
4. การเยี่ยมเยียนชุมชนที่มีปัญหา (ไม่ว่าจะเป็นชุมชนที่เป็นต้น
ทางหรือปลายทางของการค้ามนุษย์) ของหน่วยงานซึ่งเป็นที่
รู้จักทั่วไปว่าทำงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์นั้น อาจจะ
ทำให้เกิดความอับยศอดสู การกักกัน หรือ ผลกระทบเชิง
ลบอื่น ๆ จึงต้องลดความรุนแรงของผลกระทบเชิงลบโดยการ
ลดปฏิบัติการของผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนที่จะก่อให้เกิดผล
ด้านลบต่อการมาเยี่ยมในครั้งนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
และเป็นไปอย่างเหมาะสม พัฒนาวិธีการในการที่จะตรวจสอบ
ในเรื่องนี้ด้วยการติดตามตรวจเยี่ยมในพื้นที่ หรือการ
โทรศัพท์ไปถาม

7. จงอย่าลังเลใจที่จะช่วยผู้อื่น: ใช้ข้อมูลที่ท่านมีให้เป็นประโยชน์

สิ่งใดที่เป็นสิ่งดีที่สุดในที่ได้จากการทำวิจัยหรือการดำเนิน โครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ของท่าน

ในกรณีที่เป็นการศึกษา ให้พิจารณาดำเนินการดังนี้คือ...

- แจ้งให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบถึงผลลัพธ์ภายหลังการวิจัยเสร็จสิ้นและขั้นตอนต่อไปหลังจากนั้น
- ให้ข้อค้นพบของท่าน พร้อมกับข้อเสนอแนะที่กระจ่างและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ให้องค์กรที่ทำงานด้านการพัฒนาในเครือข่ายของท่านผู้ซึ่งสามารถปรับปรุงโครงการการดำเนินงานของตน หลังจากที่ได้รับรู้จากข้อค้นพบของท่านได้
- ฝึกอบรมนักวิจัย สถาบันการศึกษา และหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในท้องถิ่น ให้มีความรู้ในงานและวิธีการวิเคราะห์ของท่าน เพื่อที่พวกเขาจะสามารถดำเนินการต่อ และ/หรือขยายการทำงานให้เป็นไปโดยละเอียดรอบคอบและด้วยวิธีการที่คำนึงจริยธรรมที่เหมาะสมมากขึ้น
- ตีพิมพ์ข้อค้นพบในเอกสารสิ่งพิมพ์ทั้งที่เป็นเอกสารในประเทศและเอกสารระหว่างประเทศ รวมทั้งนำเสนอผลการวิจัยในเวทีทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

สำหรับการดำเนินโครงการ ให้พิจารณาดำเนินการดังต่อไปนี้...

- ☑ ทำการประเมินผลโครงการด้วยความตรงไปตรงมา และปราศจากอิทธิพล รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อปฏิบัติที่ดีและไม่ดีอย่างกว้างขวางกับองค์กรที่ทำงานด้านการพัฒนา ผู้สนับสนุน และหน่วยงานรัฐบาล
- ☑ ขอให้ผู้เข้าร่วมโครงการและผู้รับประโยชน์จากโครงการเป็นผู้ประเมิน ประสิทธิภาพของโครงการ และขอรับความคิดเห็นจากพวกเขาว่าสามารถจะ ปรับปรุงโครงการได้โดยวิธีใด
- ☑ ดำเนินการซื้อและขยายการดำเนินการในส่วนที่ก่อให้เกิดผลเชิงบวกพร้อมกับปรับปรุงแก้ไขหรือหยุดดำเนินการในส่วนที่ทำให้เกิดผลเชิงลบ

ผู้แทนรัฐบาลจีนหารือถึงผลการวิจัย
ล่าสุดของนักมนุษยวิทยาว่าด้วยข้อค้นพบ
เรื่องการท่องเที่ยวทางเพศกับเด็ก
ในเขตเอเชีย

ภาคผนวก

เครื่องมือต่าง ๆ
ในการผนวกมาตรฐานทางจริยธรรม
เข้าไว้ในการวิจัย
และการดำเนินการโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์

โครงการความร่วมมือสหประชาชาติ
ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP)
ระยะที่ 3: พ.ศ. 2550 – 2553

แบบทบทวนจรรยาบรรณ
สำหรับการวิจัยต่อต้านการค้ามนุษย์

ข้อปฏิบัติสำหรับนักวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (UNIAP)

1. ทบทวนคู่มือแนะนำการปฏิบัติด้านจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ฉบับปี พ.ศ. 2551 ของ UNIAP ด้วยความรอบคอบ โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับหลักในการปฏิบัติด้านจริยธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ทั้ง 7 ข้อของ UNIAP
2. ทบทวนระเบียบวิธีการวิจัยของท่าน พร้อมกับตรวจสอบและพิจารณาโดยละเอียดในเรื่องจรรยาบรรณและมาตรการด้านความปลอดภัยซึ่งเป็นข้อบังคับในการวิจัยของท่าน
3. กรอกรายละเอียดในแบบฟอร์มนี้ให้ครบถ้วน พร้อมกับส่งให้ UNIAP ภายในเวลาที่กำหนดไว้ตามที่ระบุในหนังสือนำส่งที่แนบมาพร้อมกับคู่มือฉบับนี้ โดยสามารถใช้พื้นที่ได้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ และให้เขียนรายละเอียดในเอกสารเพิ่มเติมที่กำหนดไว้ คือ แบบแสดงความยินยอมภายหลังจากรับทราบคำชี้แจง (informed consent forms) ฉบับภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่น (คำถามข้อ 3)
4. ตอบคำถามเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องจรรยาบรรณ กรณีที่ UNIAP สอบถาม

ด้วยความขอบคุณอย่างยิ่งจากทีมงาน UNIAP

หลักในการปฏิบัติข้อ 1**ไม่ทำให้เสียหาย: มีความเห็นอกเห็นใจ แต่วางตัวเป็นกลาง**

คำถามข้อ 1 ในการสัมภาษณ์ ท่านคาดว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่จะเกิดขึ้นทั้งที่เป็นความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ด้านอารมณ์ หรือด้านอื่น ๆ ในกรณีที่ท่านสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์) โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ท่านเตรียมการไว้ในการสัมภาษณ์บุคคลเหล่านี้ ความเสี่ยงที่ท่านคาดว่าจะเกิดขึ้น และแผนที่ท่านเตรียมไว้เพื่อลดความเสี่ยงเหล่านั้น

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

หลักในการปฏิบัติข้อ 2**ให้ความสำคัญเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยของบุคคล: จำแนกและลดความเสี่ยง**

คำถามข้อ 2 โปรดบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับอันตรายและความเสี่ยงที่ท่านอาจต้องประสบ พร้อมกับให้รายละเอียดเกี่ยวกับแผนการดำเนินการของท่านในการลดความเสี่ยงดังกล่าว ทั้งนี้ โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับแผนต่าง ๆ ของท่านในการจัดการกับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

หลักในการปฏิบัติข้อ 3**ดำเนินการให้ได้รับความยินยอมในลักษณะที่เป็นความยินยอมที่ให้ภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด โดยไม่มีการบีบบังคับ**

คำถามข้อ 3 โปรดให้รายละเอียดถึงวิธีการที่ท่านจะจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้เข้าร่วมการวิจัย พร้อมกับให้เหตุผลของการที่ท่านจ่ายค่าตอบแทนด้วย ทั้งนี้ โปรดแนบแบบฟอร์มแสดงความยินยอมที่ใช้ ทั้งในภาษาไทยและภาษาท้องถิ่นด้วย

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

หลักในการปฏิบัติข้อ 4

ให้แน่ใจว่ามีการปกปิดชื่อ (เป็นนิรนาม) และเป็นความลับมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

คำถามข้อ 4 โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักประกันเกี่ยวกับการเก็บรักษาความลับและการปกปิดชื่อ (ทำให้เป็นนิรนาม) ที่ท่านวางแผนที่จะดำเนินการให้กับ ผู้ที่เข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งให้รายละเอียดถึงข้อจำกัดของท่านในส่วนของความสามารถของท่านในการเก็บรักษาความลับและให้คงความเป็นนิรนาม (ให้มีการปกปิดชื่อ) รวมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลและระบบในการเก็บรักษาข้อมูลของท่าน ตลอดจนให้อธิบายด้วยว่าวิธีการและระบบดังกล่าวจะทำให้แน่ใจว่าเป็นนิรนามและเป็นความลับได้อย่างไร

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

หลักในการปฏิบัติข้อ 5

คัดเลือกและจัดเตรียมล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามให้เพียงพอ

คำถามข้อ 5 โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และกระบวนการในการที่ท่านจะคัดเลือก ทำการจ้าง และจัดฝึกอบรมให้กับผู้ที่เป็นล่ามและเจ้าหน้าที่ภาคสนามของท่าน พร้อมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนคนในทีมของท่าน ตำแหน่งและความรับผิดชอบของพวกเขา รวมทั้งข้อมูลภูมิหลังทั่วไป การฝึกอบรมที่ได้รับในอดีต รวมทั้งความสำเร็จในการดำเนินการในอดีตของพวกเขาที่แสดงให้เห็นว่าพวกเขามีคุณสมบัติเหมาะสม ตลอดจนสายการบังคับบัญชา

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

หลักในการปฏิบัติข้อ 6**จัดเตรียมข้อมูลในการปฏิบัติงานและเตรียมพร้อมในการแก้ไขเหตุฉุกเฉิน**

คำถามข้อ 6 (ในกรณีที่สัมภาษณ์ผู้ที่ถูกค้า) ท่านจะทำการสัมภาษณ์เหยื่อค้ามนุษย์ที่อาจจะยังคงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นภัยหรือไม่ หากใช่ โปรดให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการที่ท่านเตรียมไว้เพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น เมื่อพบว่าถูกล่วงละเมิดอย่างรุนแรงมากที่สุด หรือ ได้รับการร้องขอให้ดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน หรือให้เข้าไปช่วยโดยเร่งด่วน

(ในกรณีที่สัมภาษณ์ญาติ เพื่อนบ้าน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับผู้ที่ถูกค้า) ท่านจะทำการสัมภาษณ์บุคคลผู้ซึ่งอาจเปิดเผยข้อมูลที่เป็นพยานหลักฐานของการกระทำความผิด และ/หรือมีความเป็นไปได้ว่าพวกเขาจะมีส่วนในการกระทำความผิดนั้น หรือไม่ หากใช่ โปรดให้รายละเอียดถึงวิธีการที่ท่านจะจัดการกับข้อมูลนั้น พร้อมกับอธิบายถึงสิ่งที่ท่านจะดำเนินการ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจร้องขอข้อมูลนั้นจากท่าน หรือจากทีมวิจัยภาคสนามของท่าน

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

หลักในการปฏิบัติข้อ 7**จงอย่าลังเลที่จะช่วยผู้อื่น: ใช้ข้อมูลที่ท่านมีให้เป็นประโยชน์**

คำถามข้อ 7 โปรดอธิบายแผนของท่านในการทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกให้มากที่สุด แก่ผู้ที่ท่านตั้งใจให้ได้รับผลประโยชน์จากผลการวิจัยของท่าน

[ขอให้ตอบคำถามตรงนี้ โดยใช้พื้นที่ให้มากที่สุดตามที่ท่านต้องการ]

ภาคผนวก เอ 2

ใบสำคัญรับเงินพร้อมกับถ้อยแถลง แสดงความยินยอมภายหลังจากรับทราบ คำชี้แจงโดยตลอด

แบบฟอร์มต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของการผนวกใบสำคัญรับเงินของผู้เข้าร่วมการวิจัยกับถ้อยแถลงที่ให้ด้วยความยินยอมภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด เพื่อที่จะได้มีแบบฟอร์มเพียงแบบเดียวและให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยลงลายมือชื่อเพียงครั้งเดียว และลายมือชื่อนี้ยังเป็นเครื่องยืนยันว่าผู้เข้าร่วมยอมรับค่าตอบแทนภายหลังจากที่มีความเข้าใจเป็นอย่างดีและให้ความยินยอมที่จะให้สัมภาษณ์ หรือเข้าร่วมโครงการวิจัย

- การลงลายมือชื่อจะต้องเป็นการลงนามก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์หรือการดำเนินโครงการ มิใช่เกิดขึ้นในภายหลัง
- ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมไม่สามารถอ่านรายละเอียดในแบบฟอร์ม หรือมีความลำบากในการอ่าน ขอให้อ่านรายละเอียดให้เขารับทราบ และให้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการให้ได้มาซึ่งความยินยอมภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอดโดยที่มีพยานรับรู้ (ภาคผนวก เอ 3)
- เมื่อผู้เข้าร่วมได้ลงนามในแบบฟอร์มแล้ว ไม่ควรให้มีชื่อหรือลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมการวิจัยคนอื่นในแบบฟอร์มอีก - แบบฟอร์มแสดงความยินยอมหนึ่งใบต่อชื่อผู้ยินยอมหนึ่งชื่อเท่านั้น
- ให้แน่ใจว่า เป็นที่เข้าใจโดยกระจ่างชัดว่า บุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ต้องพูดแต่ความจริงเท่านั้น - พวกเขาไม่ได้ถูกคาดหวังให้บอกเล่าเรื่องราวหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเป็นพิเศษ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทน

โครงการความร่วมมือสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์

วันที่: .....

สถานที่: .....

ข้าพเจ้ายอมรับว่าได้รับ ..... [ใส่คำตอบแทน]
 สำหรับเป็นค่าเสียเวลาในการพูดคุยกับ ..... [ใส่ชื่อผู้สัมภาษณ์]
 ผู้ทำงานกับ ..... [ใส่ชื่อหน่วยงาน]
 และผู้ซึ่งมีความสนใจใน .....
 [ใส่วัตถุประสงค์ของการวิจัย]

ข้าพเจ้าเข้าใจดีว่าข้าพเจ้าจะตอบคำถามเฉพาะคำถาม ที่ข้าพเจ้าต้องการ
 ตอบเท่านั้น ข้าพเจ้าถูกคาดหวังให้ตอบคำถามด้วยความซื่อสัตย์ และใน
 กรณีที่ข้าพเจ้าต้องการที่จะข้ามคำถามนั้นไป หรือ ยุติการให้สัมภาษณ์
 ข้าพเจ้าจะบอกกับผู้ทำการสัมภาษณ์ หากข้าพเจ้ามีคำถามเพิ่มเติมหรือมี
 ความกังวลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ข้าพเจ้าจะติดต่อกับผู้ทำการสัมภาษณ์
 โดย .....

[ใส่ข้อมูลสำหรับที่จะใช้ในการติดต่อ]

ชื่อที่เขียน
ด้วยตัวบรรจง

ลายมือชื่อ
หรือลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือ

ภาคผนวก เอ 3

แนวปฏิบัติในการให้ได้รับความยินยอมด้วยวาจาโดยมีพยานรับรู้ ในลักษณะที่เป็นความยินยอมภายหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอด

วัตถุประสงค์ การดำเนินการให้ได้รับความยินยอมของผู้ให้สัมภาษณ์ภายหลังจากผู้ให้สัมภาษณ์รับทราบคำชี้แจงโดยตลอดโดยเป็นการยินยอมด้วยวาจาโดยที่มีผู้รับรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์ (ผู้ซึ่งอาจจะไม่รู้หนังสือ ตึ้นเต้น รู้สึกลัว หรือ รู้สึกเครียด) ยินยอมให้สัมภาษณ์ในลักษณะที่เป็นความยินยอมหลังจากรับทราบคำชี้แจงโดยตลอดในลักษณะที่เป็นการให้สัมภาษณ์อย่างเต็มที่ ด้วยความอิสระและเต็มใจ

ข้อปฏิบัติ

- ถ้าจะให้ดี ควรจดจำเนื้อหาในแบบฟอร์มนี้และให้บอกกับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยวาจาเพื่อคงไว้ซึ่งความไม่เป็นทางการและเป็นการสร้างสัมพันธภาพในเวลาเดียวกัน
- ในกรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ประสงค์จะเลื่อนการสัมภาษณ์ เปลี่ยนสถานที่ หรือไม่ต้องการให้สัมภาษณ์ ควรเคารพความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์
- การสัมภาษณ์ควรจะทำต่อเมื่อผู้ตอบให้ความยินยอมด้วยความเข้าใจและเต็มใจ
- หากเป็นไปได้ ผู้สัมภาษณ์อีกคนหรือบุคคลผู้ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความไว้วางใจ ควรจะอยู่ด้วยในระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อรับรู้และเป็นพยานในกระบวนการให้ความยินยอมด้วยวาจา ส่วนเจ้าหน้าที่ทางการไม่ควรอยู่ด้วยเนื่องจากอาจจะมีอิทธิพลทำให้ผู้ตอบรู้สึกว่าเป็นต้องให้สัมภาษณ์
- ผู้สัมภาษณ์คนอื่นไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วยในการสัมภาษณ์ที่ที่จะเกิดขึ้นภายหลังกระบวนการให้ความยินยอมนี้ หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ และผู้ตอบจากไปแล้ว ให้ทั้งสองคนลงนามในสำเนาแบบฟอร์มแสดงความยินยอมนี้ จากนั้นให้แนบแบบฟอร์มนี้ไปพร้อมกับ แนวปฏิบัติในการสัมภาษณ์หรือบันทึกการสัมภาษณ์

การแนะนำ/เกริ่นนำ

สวัสดี ฉันชื่อ..... ฉันเป็น..... ทำงานที่.....

การอธิบายกระบวนการในการสัมภาษณ์

เราอยากจะขอเวลาท่านสักครึ่งชั่วโมง และถามท่านในคำถามเกี่ยวกับ ..... [ให้อธิบายว่าการสัมภาษณ์ในครั้งนี้อยู่เกี่ยวกับอะไร] ระหว่างการสัมภาษณ์ หากท่านต้องการหยุดการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ตาม โปรดแจ้งให้เราทราบและทางผู้สัมภาษณ์จะหยุดการสัมภาษณ์ตามที่ท่านต้องการ

เหตุผลในการสัมภาษณ์

เราทำการสัมภาษณ์ในครั้งนี้อย่างไร ..... [ให้อธิบายเหตุผลในการสัมภาษณ์]

เนื้อหาในการสัมภาษณ์

สิ่งที่เราอยากจะถามท่านมีดังนี้ ..... [ให้สรุปโดยทั่วไปเกี่ยวกับคำถาม] เราจะไม่ถามท่านเกี่ยวกับ ..... [ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ท่านจะไม่ถาม ตัวอย่างเช่น ปัญหาที่เขา/เธออาจจะเคยมีในช่วงของการถูกค้าครั้งล่าสุดเนื่องจากอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจอย่างรุนแรง]

การนำข้อมูลไปใช้

เราจะใช้ข้อมูลนี้เพื่อที่ว่าเรา ..... เท่านั้น [ให้อธิบายว่าจะใช้ข้อมูลนั้นอย่างไร และจะแบ่งปันข้อมูลนี้กับใคร] ในกรณีที่เรารู้จักข้อมูลไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตามหรือให้ข้อมูลนี้กับผู้ใดก็ตามที่นอกเหนือจากที่เราได้บอกไปแล้ว ข้อมูลนั้นจะไม่ปรากฏชื่อของท่านผู้ให้สัมภาษณ์ [เป็นนิรนาม] และจะไม่มีผู้ใดล่วงรู้ถึงเรื่องที่เราพูดคุยกัน

ความเก็บรักษาความลับ

ทุกอย่างที่ท่านบอกกับฉันจะถูกเก็บเป็นความลับ จะไม่มีผู้ใดรู้ว่าท่านเป็นคนให้สัมภาษณ์กับเรา หากท่านไม่ต้องการให้เราารู้ชื่อท่าน ท่านก็ไม่จำเป็นต้องบอกชื่อของท่านกับเรา ถึงท่านบอก ฉันก็จะไม่เขียนชื่อของท่านลงไป ข้อมูลที่ท่านให้ในการสัมภาษณ์นี้จะนำไปการพูดคุยเฉพาะกับ ..... [ให้รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ที่จะได้รับข้อมูลที่ได้กำหนดไว้] เท่านั้นโดยที่ไม่มีผู้ใดรู้อีก เราสัญญาว่าเราจะไม่เอาสิ่งที่ท่านบอกกับเราไปบอกให้ผู้อื่นรู้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในโครงการ เพื่อนของท่าน ครอบครัวของท่าน หรือบุคคลนอกหน่วยงานใด ๆ ทั้งสิ้น

การคุ้มครอง

เราต้องการให้แน่ใจว่า ท่านรู้สึกปลอดภัยและผ่อนคลายในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ หากท่านคิดว่าการพูดคุยกับเราจะทำให้ท่านมีปัญหากับคนอื่น กรุณาบอก ท่านมีความกังวลอะไรหรือไม่ในการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ [รอกำตอบ] ทั้งนี้ให้หยุดสัมภาษณ์ หากว่าได้รับการร้องขอ]

การยินยอมของผู้อื่น

เราได้รับอนุญาตจาก ..... [บอกชื่อผู้ที่อนุญาต เช่น ผู้ปกครอง หรือผู้อำนวยการสถานพักพิง] ในการทำการสัมภาษณ์ท่าน พวกเขายินดีให้มีการสัมภาษณ์ และท่านมีอิสระที่จะเข้าร่วมในการพูดคุยกันตามที่ท่านต้องการ แต่หากท่านมีข้อกังขาใด ๆ ท่านสามารถจะถามใครก่อนก็ได้ แล้วเราค่อยสัมภาษณ์กันทีหลัง มีใครที่ท่านต้องการพูดคุยด้วยก่อนที่เราจะทำการสัมภาษณ์หรือไม่ [รอกำตอบ] ทั้งนี้ให้เลื่อนการสัมภาษณ์ หากว่าได้รับการร้องขอ]

ความสะดวกสบายของผู้ให้สัมภาษณ์

หากเวลานี้ไม่เหมาะสำหรับท่าน เราสามารถที่จะกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ใหม่ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมกว่า เราต้องการให้มีการสัมภาษณ์ในสถานที่ที่ท่านรู้สึกสบายใจ และเป็นสถานที่ที่เราจะไม่ถูกขัดจังหวะโดยผู้อื่น เพราะฉะนั้นหากว่าสถานที่และเวลานี้ไม่เหมาะสม กรุณาบอก ท่านรู้สึกว่าจะเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เหมาะสมดีหรือไม่ [รอกำตอบ ทั้งนี้ให้กำหนดเวลาและสถานที่ใหม่ หากว่าได้รับการร้องขอ]

คำถามอื่นๆ

ท่านมีอะไรจะถามหรือมีคำถามใด ๆ เกี่ยวกับการสัมภาษณ์หรือไม่

การขออนุญาตทำการสัมภาษณ์

เราจะเริ่มสัมภาษณ์ท่านได้หรือไม่

[รอกำตอบเชิงบวกหรือลบ ทั้งนี้ให้หยุดการสัมภาษณ์ หากได้รับการร้องขอ]

การสัมภาษณ์ในครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีบุคคลต่อไปนี้
พยานรับรู้

ผู้สัมภาษณ์/พยาน

ผู้สัมภาษณ์/พยาน

วันที่

วันที่

ภาคผนวก เอ 4

สิ่งที่ควรปฏิบัติและสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติในการทำงานภาคสนาม ของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การค้ามนุษย์ (UNIAP)

1. ให้แน่ใจว่าได้รับความยินยอมซึ่งเป็นความยินยอมที่ได้ภายหลังจากที่ได้รับคำชี้แจงโดยตลอด! (informed consent) ทั้งนี้ให้ดำเนินการด้วยความรับผิดชอบด้านจริยธรรมเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เข้าร่วมในการวิจัยหรือโครงการของท่านยินยอมเข้าร่วมโดยอิสระ มีความเข้าใจเป็นอย่างดี และยินดีเข้าร่วมอย่างเต็มที่
2. ในช่วงต้นของการสัมภาษณ์หรือพูดคุย ให้ทำการแนะนำตัวท่านและเพื่อนร่วมงานของท่าน พร้อมกับบอกวัตถุประสงค์ในการซักถามหรือวัตถุประสงค์ของโครงการของท่าน โดยอาจจะเริ่มด้วยการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการก่อน
3. ให้ถามครั้งละ 1 คำถามเท่านั้น โดยเฉพาะเมื่อมีการใช้ล่าม และให้ใช้ถ้อยคำและภาษาที่เรียบง่าย ไม่ถามโดยใช้ศัพท์ทางเทคนิคและคำที่ยากแก่การเข้าใจ
4. ปฏิบัติต่อบุคคลนั้นฉันทักเพื่อน โดยการช่วยทำให้เขารู้สึกผ่อนคลาย/สบายใจ และขณะพูดคุยให้สบตากับเขา ใช้ภาษาที่ทำให้เขารู้สึกเชื่อมั่นและผ่อนคลายในเวลาเดียวกัน ห้ามท่านสบสายตาเฉพาะกับผู้เป็นล่าม
5. เตรียมอาหารและเครื่องดื่มไว้ให้พร้อม และให้ดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อคงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีเป็นธรรมชาติและเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย

6. **ไม่ทักท้วง/ไม่ตั้งสมมุติฐาน** หลีกเลี่ยงการให้ประสบการณ์ในอดีตและสิ่งที่ท่านคิดไว้/การสันนิษฐานของท่านมาเป็นตัวปิดกั้นท่าน จากการที่ท่านจะได้รับข้อมูลจากผู้ที่ท่านสัมภาษณ์ อย่าพึ่งเฉพาะสิ่งที่ท่านต้องการฟัง และไม่สนใจข้อเท็จจริง
7. **ใช้เทคนิคการซักถามหลายๆ แบบ** (เจาะจง) ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อจะได้รู้ถึงความรู้สึกและทัศนคติ รวมทั้งมีคำถามตามเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น ทั้งนี้หากว่าถามในประเด็นนั้นจนไม่มีสิ่งใดที่จะถามเพิ่มอีกแล้ว จึงให้ถามในประเด็นต่อไป
8. **ในทุกครั้งที่ซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์ ขอให้หลีกเลี่ยง** อย่าให้มีคนถามมากกว่า 1 คน ทั้งนี้หากว่าการสนทนานั้นออกนอกกลุ่มนอกทางไปจากหัวข้อที่ท่านต้องการพูดคุย ให้ปล่อยให้การสนทนานั้นดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติเท่าที่จะทำได้ โดยไม่ควรที่จะถามโพล่งในเรื่องที่ท่านต้องการรู้เพราะจะทำให้สถานการณ์เกิดความอึดอัด หากว่ามีคำถามใดที่ถามแล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ยอมตอบ ให้บันทึก/ทำความเข้าใจไว้ และย้อนกลับมาถามใหม่ในภายหลัง
9. **ล้ามควรแปลคำถามและคำตอบให้ดีที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ล้ามควรยับยั้งการตอบคำถามในนามของผู้ถูกสัมภาษณ์** แม้ว่าเขาจะมีประสบการณ์และรู้เรื่องนี้มาก่อนแล้วก็ตามที ทั้งนี้หลังจากการสัมภาษณ์สิ้นสุดแล้ว ท่านสามารถที่จะถามล้ามเกี่ยวกับสิ่งที่ เขาทำได้
10. **ปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดโดยไม่ขัดจังหวะ** ห้ามพูดตัดบท เพราะท่านย่อมไม่ทราบว่าจะเขาจะพูดในเรื่องใด/ให้ข้อมูลใดบ้าง และท่านต้องไม่หยาบคายด้วย
11. **จงอ่อนน้อม เป็นมิตร และสุภาพให้เกียรติผู้อื่น** เนื่องจากว่าผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ยอมสละเวลาเพื่อให้ข้อมูลที่เขารู้กับท่าน ดังนั้น จึงให้ซักถามเฉพาะสิ่งที่ท่านจำเป็นต้องได้ข้อมูลเท่านั้น **อย่าให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นั่งนิ่งเฉย** โดยที่ท่านเป็นฝ่ายสนทนาแฉงรายละเอียด หรือวิเคราะห์เรื่องราวกับผู้ร่วมงานและล้าม ในขณะที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เข้าใจภาษาของท่าน หรือไม่รู้ว่าท่านพูดเรื่องใด

12. ในกรณีที่ประเด็นที่ท่านต้องการถามเป็นเรื่องที่อ่อนไหว/ละเอียดอ่อนมาก ให้ใช้คำถามเพื่อนำไปสู่ประเด็นนั้น โดย**ห้ามถามในลักษณะของการถามตรงประเด็น** เรื่องนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะเมื่อพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ บุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ หรือ บุคคลที่ถูกแสวงหาประโยชน์
13. วิธีที่ดีที่สุด คือ **ให้ใช้คำศัพท์คำเดียวกันกับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ใช้** ตัวอย่างเช่น เมื่อพูดถึงบุคคลหนึ่งแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์เรียกบุคคลนั้นโดยใช้คำว่า คนกลาง (middleman) ถ้าท่านจะเอ่ยถึงบุคคลคนนั้น ก็ให้ใช้คำเดียวกับที่เขาใช้ โดยห้ามใช้ คำอื่น เช่น ตัวแทน (agent) นายค้า (broker) หรือนักค้า (trafficker)
14. **อย่าใช้คำถามที่เป็นการละเมิดจริยธรรม (do not cross ethical boundaries)** ก่อนอื่นให้ท่านชี้ให้ชัดก่อนว่า ข้อมูลใดที่จำเป็นและข้อมูลใดที่ไม่จำเป็นสำหรับงานของท่าน คำถามในลักษณะที่เป็นการเจาะลึกในรายละเอียดประเด็นการทารุณกรรม การล่วงละเมิดทางร่างกายและทางเพศ หรือ การข่มขืน อาจจะทำให้เกิดการบอบช้ำทางจิตซ้ำอีก และไม่ใช้คำถามที่จำเป็นหรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัยหรือโครงการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์โดยส่วนใหญ่ ข้อมูลลักษณะนี้ควรจะได้จากที่ปรึกษา และ/หรือนักจิตวิทยาผู้ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดีและมีคุณวุฒิในเรื่องนี้
15. **ให้มีความละเอียดอ่อนในประเด็นทางวัฒนธรรม** ตัวอย่างเช่น ประเทศส่วนใหญ่ในเขตอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงมีวัฒนธรรมคล้ายกัน กล่าวคือถือว่าการนั่งโดยที่ปลายเท้าขึ้นไปให้ผู้อื่นเป็นเรื่องที่ไม่สุภาพ จงสังเกตและทำตามมารยาทของคนในท้องถิ่นที่อยู่รอบข้างท่าน ไม่ว่าจะเป็นการนั่ง การวางมือ ทำทาง และอิริยาบถ รวมถึงวิธีการพูดและการสบสายตาของท่าน

**โครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วย
การต่อต้านการค้ามนุษย์**

**สำนักงานภูมิภาค
อาคารสหประชาชาติ
ชั้น 7B ถ.ราชดำเนินนอก
กรุงเทพฯ 10200**

www.no-trafficking.org

UNIAP

UNITED NATIONS INTER-AGENCY
PROJECT ON HUMAN TRAFFICKING